

บทที่ 5

ผลการศึกษา

บทนี้เสนอผลการศึกษาออกเป็นสี่ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกคือ สรุปแบบจำลองและผลการประมวลผลปัจจัยที่ส่งผลต่อการข่มขืนกระทำชำเราจากวิธีการเศรษฐมิติ ส่วนที่สองคือ การวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์การข่มขืนกับสังคมและการบังคับใช้กฎหมาย และส่วนสุดท้าย คือ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพถึงผลกระทบที่เกิดจากการข่มขืนจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลผู้เป็นเหยื่อ และผู้ต้องขังฐานข่มขืนกระทำชำเรา (case study)

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการข่มขืนกระทำชำเรา

จากแบบจำลองอุปทานการเกิดอาชญากรรม กรณีการข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อข่มขืนในลำดับขั้นตอนต่างๆ ตามกฎหมาย ได้แก่ การข่มขืนที่มีการแจ้งความ การข่มขืนที่มีการจับกุมและการข่มขืนที่มีการฟ้องร้องคดีต่อศาล ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

ชนิดข้อมูล: อนุกรมเวลา (Time series data), 20 ตัวอย่าง, 13 ตัวแปร

$$\begin{aligned} QP(r) = & a_0 + a_1Prob1_t + a_2Penalty_t + a_3Income_t + a_4Education_t + a_5Poverty_t \\ & + a_6Unempl_t + a_7Alcohol_t + e_{1t} \end{aligned} \quad (\text{สมการที่ 4.17}); (5.1)$$

$$\begin{aligned} QP(a) = & b_0 + b_1Prob1_t + b_2Penalty_t + b_3Income_t + b_4Education_t + b_5Poverty_t \\ & + b_6Unempl_t + b_7Police \text{ Exp}/N_t + e_{2t} \end{aligned} \quad (\text{สมการที่ 4.18}); (5.2)$$

$$\begin{aligned} QC = & c_0 + c_1Prob2_t + c_2Penalty_t + c_3Income_t + c_4Education_t + c_5Poverty_t \\ & + c_6Unempl_t + c_7Court \text{ Exp}/N_t + e_{3t} \end{aligned} \quad (\text{สมการที่ 4.19}); (5.3)$$

$t = 1, 2, \dots, n$ กำหนดให้ $t = 1$ หมายถึงปี พ.ศ. 2531... $n = 20$ หมายถึงปี พ.ศ. 2550

นิยามตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา แหล่งที่มาของข้อมูลและคำอธิบายเชิงสถิติของ
ตัวแปรต่างๆ สามารถสรุปได้ในตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1

สรุปนิยามตัวแปร แหล่งที่มาของข้อมูลและคำอธิบายเชิงสถิติ

ตัวแปร	หน่วย	นิยาม	แหล่งที่มาของข้อมูล	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)
QP(r)	คน/ราย	จำนวนการข่มขืนที่มีการ แจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ	สำนักงานตำรวจแห่งชาติและ สำนักงานสถิติแห่งชาติ	3814.95	918.29
QP(a)	คน/ราย	จำนวนการข่มขืนที่เจ้าหน้าที่ ตำรวจจับกุมผู้กระทำผิดได้	สำนักงานตำรวจแห่งชาติและ สำนักงานสถิติแห่งชาติ	2247.25	344.87
QC	คน/ราย	จำนวนการข่มขืนที่มีการ ฟ้องร้องคดีต่อศาลชั้นต้น	สำนักงานศาลยุติธรรม	2939.4	810.73
Prob1	-	ความน่าจะเป็นในการจับกุม ผู้กระทำผิด	คำนวณจากการนำการข่มขืนที่มีการ จับกุมหารด้วยจำนวนการแจ้งความ	0.61	0.13
Prob2	-	ความน่าจะเป็นในการแจ้งความ แล้วฟ้องร้องดำเนินคดี	คำนวณจากการนำการข่มขืนที่มีการ ฟ้องหารด้วยจำนวนการแจ้งความ	0.81	0.24
Penalty	ปี	อัตราโทษโดยเฉลี่ยที่ผู้กระทำ ผิดฐานข่มขืนต้องจำคุก	จากการคำนวณข้อมูลของศาลฎีกา	11.34	4.09
Income	บาท	รายได้บุคคลต่อหัว (Personal income per capita)	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	49224.99	17408.1
Education	คน	จำนวนนักเรียนและนักศึกษาใน สถานศึกษา	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	13 ล้าน	1377052
Poverty	ล้านคน	จำนวนประชากรที่มีรายได้ต่ำ กว่าเส้นความยากจน	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	11.64	4.56
Unempl	-	อัตราการว่างงาน	สำนักงานสถิติแห่งชาติ	2.16	1.078
Alcohol	ล้าน ลิตร	ปริมาณการผลิตเครื่องดื่มสุรา หรือแอลกอฮอล์	กรมสรรพสามิต	6010.20	11229.85
Police Exp/N	ล้าน บาท: คน	งบประมาณในการรักษาความ สงบภายในของหน่วยงาน ตำรวจต่อจำนวนประชากร	สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี	0.00056	0.00022
Court Exp/N	ล้าน บาท: คน	งบประมาณในการรักษาความ สงบภายในของหน่วยงานศาล ต่อจำนวนประชากร	สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี	0.00011	0.000078

ที่มา: จากการศึกษา

การประมวลผลแบบจำลองใช้วิธีการ Ordinary Least Squared (OLS) และวิธีการ Seemingly Unrelated Regression (SUR) ร่วมกัน เพื่อเป็นการตรวจสอบความเหมาะสมและประสิทธิภาพการคำนวณของทั้งสองวิธีการ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจสังคม และการบังคับใช้กฎหมายมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่ออาชญากรรมข่มขืนมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5.2

ผลการคำนวณปัจจัยที่ส่งผลต่อการข่มขืนกระทำชำเรา

ตัวแปรตาม	ตัวแปรต้น	ผลของวิธีการ OLS		ผลของวิธีการ SUR	
		ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าสถิติ z
การข่มขืนที่มี	Prob1	-2619.87	-5.91***	-2316.16	-7.19***
การแจ้งความ QP(r)	Penalty	-29.78	-3.23***	-29.83	-4.19***
(ใช้แทนจำนวน	Income	0.00012	0.01	0.0058	0.69
การข่มขืนที่เกิดขึ้นจริง)	Education	0.00042	3.11***	0.00039	4.76***
	Poverty	-0.53	-0.02	4.93	0.22
	Unempl	-119.81	-2.57**	-120.71	-3.35***
	Alcohol	0.0075	0.75	0.0060	1.48
	ค่าคงที่	482.78	0.33	279.99	0.26
การข่มขืนที่มีการ	Prob1	2439.39	5.83***	2980.19	11.43***
จับกุม QP(a)	Penalty	-23.79	-3.58***	-23.17	-4.51***
	Income	-0.012	-1.18	0.00025	0.04
	Education	0.00020	2.21**	0.00026	4.51***
	Poverty	6.66	0.32	12.09	0.76
	Unempl	-69.71	-2.06*	-76.17	-2.93***
	PoliceExp/N	1552555	1.81	555441.4	1.63
	ค่าคงที่	-1801.71	-1.35	-3037.44	-3.59***

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: ** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

*** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ตัวแปรตาม	ตัวแปรต้น	ผลของวิธีการ OLS		ผลของวิธีการ SUR	
		ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์	ค่าสถิติ z
การข่มขืนที่มี	Prob2	3854.06	9.52***	4224.83	18.97***
การฟ้อง QC	Penalty	-39.51	-3.20***	-36.16	-3.98***
	Income	-0.045	-2.12*	-0.046	-3.69***
	Education	0.00067	4.65***	0.00059	5.77***
	Poverty	9.20	0.22	2.53	0.09
	Unempl	-112.51	-1.93*	-113.19	-2.51**
	CourtExp/N	7222490	1.81	9177827	5.53***
	ค่าคงที่	-6904.32	-3.58***	-6319.28	-4.72***
ค่าสถิติที่สำคัญ	QP(r)	QP(a)		QC	
R - squared	OLS: 0.983	OLS: 0.937		OLS: 0.972	
	SUR: 0.982	SUR: 0.928		SUR: 0.971	
Adj R - squared	OLS: 0.973	OLS: 0.901		OLS: 0.956	
Durbin Watson stat	OLS: 1.513	OLS: 1.711		OLS: 1.891	
Breusch – Pagan	OLS: 0.286	OLS: 0.464		OLS: 0.113	
F – statistic	OLS: 98.76	OLS: 25.64		OLS: 60.41	

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: * คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** คือ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ผลการศึกษาดังกล่าวด้วยวิธี Ordinary Least Squared (OLS) และ Seemingly Unrelated Regression (SUR) มีความสอดคล้องกันและสามารถอธิบายแบบจำลองได้ดีใกล้เคียงกัน แต่หากวิเคราะห์จากค่าสถิติที่สำคัญ จะพบว่า การวิเคราะห์แบบจำลองด้วยวิธี SUR สามารถประมาณค่าของตัวแปรบางตัวได้อย่างมีนัยสำคัญมากกว่า

ในการทดสอบปัญหาที่เกิดขึ้นจากการคำนวณ ได้ทำการทดสอบปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อน (Autocorrelation) ด้วยวิธีการ Durbin – Watson test พบว่า ค่า Durbin – Watson อยู่ในช่วงที่ไม่สามารถสรุปได้ว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวคลาดเคลื่อนหรือไม่ การทดสอบปัญหาความแปรปรวนไม่คงที่ (Heteroskedasticity) พบว่า ไม่เกิดปัญหาดังกล่าว

การศึกษาครั้งนี้นอกจากจะสามารถพบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการข่มขืนกระทำชำเรา¹แล้ว ยังทำให้เห็นผลกระทบที่แตกต่างกันของปัจจัยบางตัวในแต่ละขั้นตอนการบังคับใช้กฎหมายต่อการกระทำผิดอีกด้วย วิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ความน่าจะเป็นในการจับกุมผู้กระทำผิด (probability of arrested)

ความน่าจะเป็นในการจับกุมผู้กระทำผิด มีผลในทางลบต่อจำนวนการข่มขืนกระทำชำเราที่ความปรากฏแก่ตำรวจ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ความสัมพันธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นหมายความว่า หากความน่าจะเป็นในการจับกุมผู้กระทำผิดเพิ่มขึ้น ($P \uparrow$) ทำให้จำนวนการข่มขืนลดลง ($QP \downarrow$) ในขณะที่ความน่าจะเป็นในการจับกุมผู้กระทำผิด และความน่าจะเป็นในการฟ้องคดีต่อศาล กลับมีผลในทางบวกต่อจำนวนการข่มขืนที่มีการจับกุม และจำนวนการฟ้องตามลำดับ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ซึ่งเป็นเพราะหากโอกาสในการจับกุมมีมาก ก็ย่อมทำให้มีจำนวนการจับกุมมีมากตาม และเมื่อโอกาสที่จะฟ้องคดีมีมาก ทำให้จำนวนการฟ้องมีมากเช่นเดียวกัน เป็นความสัมพันธ์ที่ชัดเจน

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า สิ่งที่ส่งผลต่อความน่าจะเป็นในการจับผู้กระทำผิดมาลงโทษ คือ เหลือส่วนใหญ่ไม่กล้าแจ้งความ เพราะความอับอาย ผู้กระทำผิดเป็นบุคคลผู้รู้จักคุ้นเคย เกรงกลัวอิทธิพลของผู้กระทำผิด หรือข้อเท็จจริงที่เหยื่อมีการตกลงยอมความกับคู่กรณี เนื่องจากกฎหมายเปิดโอกาสให้มีการยอมความกันได้ นอกจากนี้ยังพบว่าการทุจริตเพื่อให้คดีจบลงหรือไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ทั้งหมดนี้ทำให้โอกาสในการจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษต่ำลง และด้วยเหตุผลเดียวกัน ในมุมมองผู้ต้องขังข้อหาข่มขืน พบว่า ผู้ต้องขังกระทำความผิดด้วยความเชื่อมั่นว่าเหยื่อจะไม่ทำการแจ้งความร้องทุกข์ เนื่องจากเหยื่อและผู้ต้องขังมีความสัมพันธ์เป็นคนรู้จักคุ้นเคย หรือเป็นบุคคลในครอบครัว หากมีการแจ้งความก็เห็นว่าสามารถประนีประนอมกันได้ เหตุปัจจัยดังกล่าวจึงถือเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน เมื่อความน่าจะเป็นในการจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษต่ำ จะส่งผลต่อการตัดสินใจกระทำผิดที่มากขึ้น จำนวนการกระทำผิดในสังคมจึงมากขึ้น

¹ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้จำนวนการข่มขืนที่มีการแจ้งความทดแทนการข่มขืนที่เกิดขึ้นจริง เพราะจำนวนการข่มขืนที่เกิดขึ้นจริงซึ่งมีขนาดใหญ่ ประสบปัญหาเป็นอาชญากรรมที่ไม่มีการรายงานต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงไม่สามารถทราบจำนวนที่แท้จริงได้ สถิติการแจ้งความจึงถือว่าเป็นสถิติที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด

2. บทลงโทษหรือความรุนแรงของโทษโดยเฉลี่ย (severity of punishment)

บทลงโทษมีผลในทางลดต่อการข่มขืนกระทำชำเราที่ความปรากฏแก่ตำรวจ ต่อการข่มขืนที่มีการจับกุมและที่มีการฟ้องคดีต่อศาลชั้นต้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ความสัมพันธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ หมายความว่า หากอัตราโทษหรือความรุนแรงของโทษมีมากขึ้น ($penalty \uparrow$) สะท้อนถึงต้นทุนของการกระทำผิดที่มาก จำนวนการข่มขืนกระทำชำเราจะลดลง ($QP(r), QP(a), QC \downarrow$)

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ต้องขังข้อหาข่มขืนกระทำชำเรา พบว่าสอดคล้องกับแบบจำลองทางเศรษฐมิติ โดยหากผู้ต้องขังทราบโทษในข้อหานี้รุนแรงก็จะไม่ก่ออาชญากรรมนี้ เพราะรู้สึกเกรงกลัวอาญา ดังนั้น หากโทษรุนแรงอาจส่งผลให้จำนวนการข่มขืนในสังคมลดลง

3. รายได้ส่วนบุคคลต่อหัว (personal income per capita)

ระดับรายได้บุคคลต่อหัวไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการข่มขืนที่มีการแจ้งความ และที่สามารถจับกุมได้ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 สามารถสรุปได้ว่า รายได้ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อ การข่มขืนที่มีการแจ้งความ และจำนวนการจับกุมผู้กระทำความผิดแต่อย่างใด ตรงกันข้ามกับความสัมพันธ์ของรายได้ต่อจำนวนการฟ้องคดีต่อศาล พบว่ามีผลในทางลบ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 และ 99 ด้วยวิธีการ OLS และ SUR ตามลำดับ วิเคราะห์ได้ว่า ระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้จำนวนการข่มขืนที่มีการฟ้องคดีต่อศาลมีจำนวนที่ลดลง ($Income \uparrow \rightarrow QC \downarrow$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผลของรายได้ต่อการข่มขืนสามารถตีความได้สองแง่ คือ หากรายได้มากบุคคลเลือกที่จะกระทำผิดน้อย เพราะต้นทุนค่าเสียโอกาส (expected opportunity cost) สูงหากถูกจับกุมและลงโทษ หรือหากบุคคลมีรายได้มาก มีอำนาจทางเศรษฐกิจในการดำเนินการทุจริตให้คดีจบลง จึงทำให้มีการฟ้องคดีต่อศาลน้อยลง

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าบุคคลมีรายได้สูง มีต้นทุนในการกระทำผิดแล้ว หลุดพ้นจากการลงโทษต่ำ เพราะสามารถใช้อำนาจทางเศรษฐกิจในการทำให้คดีจบลง อีกเหตุผลหนึ่งคือ การข่มขืนเป็นคดีที่สามารถยอมความกันได้ ดังนั้น จำนวนคดีที่มีการฟ้องร้องจึงน้อย เช่นเดียวกัน เพราะโดยส่วนใหญ่ผู้กระทำผิดมักขอเจรจาไกล่เกลี่ยและชดเชยค่าเสียหายเพื่อให้ผู้เสียหายไม่ดำเนินคดีด้วย

4. การศึกษา (education)

การศึกษามีผลในทางบวกต่อการเพิ่มขึ้นกระทำซ้ำเราความปรากฏแก่ตำรวจ การเพิ่มขึ้นที่มีการจับกุม และการเพิ่มขึ้นที่มีการฟ้องคดีในชั้นศาล ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 – 99 แตกต่างไปตามวิธีประมวลผล สามารถวิเคราะห์ได้ว่า การเพิ่มขึ้นกระทำซ้ำเราแปรผันตามกับการศึกษาที่สูงขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า บุคคลที่มีการศึกษาสูงย่อมมีการยับยั้งชั่งใจไม่ให้กระทำผิดได้ แต่ในกรณีการเพิ่มขึ้นนี้มีผลตรงกันข้าม

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผู้กระทำผิดเป็นผู้มีการศึกษา และเป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อบุคคลมีการศึกษามากขึ้นการกระทำผิดมีลักษณะซับซ้อนมากยิ่งขึ้นอีกด้วย ดังนั้นผลการศึกษานี้อาจสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของระบบการศึกษาในปัจจุบัน อาจมุ่งเน้นพัฒนาเฉพาะวิชาการความรู้โดยละเลยการพัฒนาระดับจิตใจของคน

5. ระดับความยากจน (poverty index)

ความยากจนไม่ได้ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อจำนวนการเพิ่มขึ้น ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 หมายถึง ระดับความยากจนไม่ได้ส่งผลกระทบต่อเพิ่มขึ้น จากข้อสมมติที่ว่าบุคคลมีฐานะยากจนจะกระทำผิดเพิ่มขึ้นมากกว่าบุคคลที่ไม่ยากจนนั้น ไม่สามารถยืนยันได้ในการศึกษาครั้งนี้

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเหยื่อผู้ถูกเพิ่มขึ้น พบว่า บุคคลผู้กระทำผิดมีฐานะทางเศรษฐกิจตั้งแต่ปานกลางจนถึงระดับที่ดีมาก ในขณะที่การสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ต้องขังข้อหาเพิ่มขึ้นประกอบไปด้วยบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจหลากหลาย ตั้งแต่ระดับที่ไม่ดีจนถึงระดับที่ดี ดังนั้น ผลการสัมภาษณ์จึงสนับสนุนการศึกษาเชิงประจักษ์ที่ปรากฏ

6. อัตราการว่างงาน (unemployment)

การว่างงานมีผลในทางลบต่อจำนวนการเพิ่มขึ้นกระทำซ้ำเราความปรากฏแก่ตำรวจ จำนวนการเพิ่มขึ้นที่มีการจับกุมและจำนวนการเพิ่มขึ้นที่มีการฟ้องคดีต่อศาลที่ระดับความเชื่อมั่นที่แตกต่างกันไปตามวิธีการประมวลผล วิเคราะห์ได้ว่า เมื่อการว่างงานเพิ่มขึ้น ($Unempl \uparrow$) ส่งผลให้จำนวนการเพิ่มขึ้นลดลง ($Q \downarrow$) อาจเนื่องจากบุคคลในสังคมที่อยู่ในสภาวะว่างงานมีต้นทุนในการกระทำผิดมาก เพราะผู้ว่างงานต้องใช้เวลาในการแสวงหางาน เพื่อชดเชยรายได้ที่ควรได้รับจากการประกอบกิจกรรมที่ถูกกฎหมาย ไม่มีเวลาประกอบกิจกรรมอื่นที่ผิดกฎหมาย

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผู้กระทำผิดข่มขืนไม่ได้เป็นบุคคลผู้ว่างงาน แต่มีงานทำเป็นปกติ ข้อเท็จจริงจึงสนับสนุนผลการศึกษา

7. การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (alcohol consumption)

ผลการศึกษา พบว่า ค่าสถิติระหว่างการบริโภคเครื่องดื่มสุราหรือแอลกอฮอล์กับจำนวนการข่มขืนไม่มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 จึงไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าการดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการก่ออาชญากรรมข่มขืนกระทำชำเรา แต่ในการประมวลผลครั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลปริมาณการผลิตเครื่องดื่มสุราและแอลกอฮอล์แทนปริมาณการบริโภค เพราะข้อจำกัดของข้อมูล จึงอาจทำให้การประมวลผลไม่สมบูรณ์

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผู้ต้องขังข้อหาข่มขืนกระทำชำเราในจำนวน 12 ราย มีจำนวน 4 รายอ้างว่าได้ดื่มสุราก่อนกระทำความผิด

8. รายจ่ายเพื่อการรักษาความสงบภายในของหน่วยงานตำรวจและศาลต่อจำนวนประชากร (police and court expenditures per population)

ผลการศึกษา พบว่า ค่าสถิติระหว่างรายจ่ายเพื่อการรักษาความสงบภายในของหน่วยงานตำรวจต่อประชากรกับจำนวนการข่มขืนที่มีการจับกุม ไม่มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 ในขณะที่รายจ่ายเพื่อการรักษาความสงบภายในของหน่วยงานศาลต่อประชากรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับจำนวนการข่มขืนที่มีการแจ้งความ ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 99 จากการประมวลผลวิธี SUR แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 จากวิธี OLS ความสัมพันธ์เชิงบวกต่อจำนวนการข่มขืนฟ้องร้องเป็นคดีในศาล สามารถวิเคราะห์ได้ว่าหากรายจ่ายเพื่อการรักษาความสงบภายในหน่วยงานศาลต่อประชากรเพิ่มมากขึ้น จะส่งผลให้จำนวนการข่มขืนที่มีการฟ้องร้องมีจำนวนมากขึ้นนั่นเอง

ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ทำให้ทราบปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่ออาชญากรรมข่มขืนมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามจำต้องคำนึงถึงความสมบูรณ์ของการประมวลผล เนื่องมาจากอาชญากรรมข่มขืนมีปัญหาตัวเลขอาชญากรรมที่ไม่มีการรายงาน (under reported) หรือตัวเลขมืด (dark figure) อยู่เป็นจำนวนมาก ทำให้เราไม่สามารถทราบจำนวนอาชญากรรมข่มขืนที่แท้จริง (actual crime) เพราะฉะนั้นการวิเคราะห์ผลการศึกษาอาจมีความคลาดเคลื่อนได้

ความเข้าใจของสังคมต่อการข่มขืน

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทนำของการศึกษา หากเราวิเคราะห์ปัญหาจากการตั้งคำถามกับตัวเองว่า เหตุใดการข่มขืนกระทำชำเรายังคงมีอยู่ในสังคมไทยจำนวนมาก การแสวงหาคำตอบโดยความเข้าใจผิด อาศัย “มายาคติ” เกี่ยวกับการข่มขืนกระทำชำเรา² ในแบบเดิม คือ การกระทำผิดนี้เกิดขึ้นจากบุคคลที่มีปัญหาทางอารมณ์หรือจิตใจ ไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ เป็นผู้มีการศึกษาน้อย รายได้ต่ำ การก่ออาชญากรรมนี้มักเกิดขึ้นในสถานที่เปลี่ยวลับตาคน เวลากลางคืน และผู้กระทำผิดเป็นคนแปลกหน้า เป็นต้นนั้น ล้วนแล้วแต่เป็นสาร (message) ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อสื่อความหมายของการข่มขืน แต่จากการศึกษาข้อมูลและการสัมภาษณ์พูดคุยกับเหยื่อรวมทั้งผู้ต้องขังข้อหาข่มขืนกระทำชำเรา (case study) พบว่า บุคคลผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นบุคคลที่มีปัญหาทางจิต เป็นผู้ที่มีเหตุมีผลดังปกติชนทั่วไป การกระทำผิดมีการวางแผนเป็นอย่างดีและมักเกิดจากคนใกล้ชิดตัวแทบทั้งสิ้น³ ข้อเท็จจริงเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนในการสนับสนุนทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อาชญากรรมซึ่งเป็นสาขาวิชาหนึ่งในนิติเศรษฐศาสตร์⁴ ว่าบุคคลผู้กระทำผิดมีเหตุมีผลในการตัดสินใจและจะเลือกทางเลือกที่มีอรรถประโยชน์สูงสุด หรือมีผลได้มากกว่าต้นทุนที่เขาคาดหวังว่าจะได้รับ ที่กล่าวมานี้มิได้อ้างว่าพฤติกรรมของการกระทำผิดจะสอดคล้องกับทฤษฎีนี้เพียงเท่านั้นและไม่ปฏิเสธคำอธิบายจากทฤษฎีอื่นๆ เกี่ยวกับการข่มขืนว่ามีความจำเป็นในการอธิบายพฤติกรรมของการกระทำผิดดังกล่าวเช่นกัน การนำเสนอนี้เป็นมุมมองประกอบอีกด้านหนึ่งเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

จากสถิติของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ⁵ พบว่า ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ร้อยละ 80 คือ บุคคลที่เป็นคนรู้จักหรือคนที่ไว้ใจ เช่น คนในครอบครัว คู่รัก เพื่อน ครู นายจ้าง ผู้บังคับบัญชา

² ปัทมรา ศิวะพิรุฬห์เทพ , การถอดรหัสมายาคติของ “การข่มขืน” ศึกษาเปรียบเทียบผู้รับสารที่มีประสบการณ์ตรงกับผู้รับสารที่มีประสบการณ์ผ่านสื่อ ,(วารสารศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548),น.8 อ้างใน พัชรี จุลศิริ (2549)

³ ดูรายละเอียดความสัมพันธ์ของผู้ถูกกระทำและผู้กระทำ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเหยื่อและผู้ต้องขังข้อหาข่มขืน ในภาคผนวก ค.

⁴ รายละเอียดกลับไปดูบทที่ 2

⁵ อ้างจากศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (ตุลาคม 2552). สถิติ 'ข่มขืน' พุ่งใกล้ 5 พันคดีเตือนผู้หญิงระวัง! คนใกล้ชิด-เพื่อนสนิท. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2553, จาก <http://www.moc.moe.go.th/node/612>

บุคคลที่เป็นที่รู้จักคุ้นเคยกับเหยื่อเป็นอย่างดี เป็นผู้ประกอบอาชีพหลากหลายและเป็นผู้ที่มีการศึกษา การกระทำมักเกิดขึ้นในสถานที่ปกติ เช่น บ้าน ที่ทำงาน เพราะฉะนั้นบุคคลผู้กระทำผิดส่วนนี้ย่อมมีการวางแผนและมีเหตุมีผลในการตัดสินใจ หากบุคคลเห็นว่าต้นทุนในการกระทำผิดต่ำ กระทำผิดแล้วผู้เสียหายไม่แจ้งความร้องทุกข์ หรือหากเป็นเช่นนั้นก็สามารถหลุดพ้นจากการลงโทษได้หรือโทษที่ได้รับไม่มาก จึงยังคงมีการกระทำผิดและเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก

ดังนั้นการวิเคราะห์ทางออกของปัญหาต้องการความเข้าใจที่ถูกต้อง สาเหตุที่แท้จริงเกิดขึ้นจากปัจจัยหลักๆ สองประการ คือ ปัจจัยทางสังคมและการบังคับใช้กฎหมาย โดยนำเสนอข้อพิสูจน์จากผลการศึกษาเชิงประจักษ์ถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการข่มขืนกระทำชำเราข้างต้น และจากข้อเท็จจริงในการสัมภาษณ์เชิงลึกเหยื่อผู้ถูกข่มขืนกระทำชำเราและผู้ต้องขังข้อหาข่มขืนกระทำชำเรา ตลอดจนบุคคลผู้ทำงานอยู่ในกระบวนการยุติธรรม

บทวิเคราะห์ด้านการบังคับใช้กฎหมายและสังคมที่มีผลต่อการข่มขืน

(Analysis of rape with social segment and the law enforcement)

จากผลการศึกษาเชิงประจักษ์ พบว่าปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อการข่มขืนกระทำชำเรา คือ การควบคุมและบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งเป็นการทำงานของความน่าจะเป็นในการจับกุมผู้กระทำผิด (probability of arrest) และความรุนแรงของบทลงโทษ (penalty)

ความน่าจะเป็นในการจับกุมและลงโทษผู้กระทำผิดกับบทลงโทษ สะท้อนถึงประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย (efficiency of law enforcement) การวิเคราะห์ปัจจัยดังกล่าวจึงมีความสำคัญในแง่ที่ว่า การบังคับใช้กฎหมายสามารถป้องกันหรือลดการเกิดอาชญากรรมข่มขืนได้หรือไม่เพียงใด ซึ่งสามารถวิเคราะห์จากการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรในการบังคับใช้กฎหมายส่งผลมากน้อยต่อการเปลี่ยนแปลงของการข่มขืน พิจารณาได้จากค่าความยืดหยุ่น (elasticity) ซึ่งคำนวณจากการนำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประมาณการสมการที่ 5.1 – 5.3 คูณกับสัดส่วนค่าเฉลี่ยของตัวแปรต้น หาค่าด้วยค่าเฉลี่ยของตัวแปรตาม $\left(\frac{dy}{dx} \cdot \frac{\bar{x}}{y} \right)$ แสดงผลการคำนวณตามตารางที่ 5.3 ดังนี้

ตารางที่ 5.3

ค่าความยืดหยุ่นของตัวแปรในการควบคุมบังคับใช้กฎหมายกับจำนวนการข่มขืน

ตัวแปรตาม	ตัวแปรต้นเพิ่มขึ้น 1 %	ตัวแปรตามเปลี่ยนแปลงไป	ตัวแปรต้นเพิ่มขึ้น 1 %	ตัวแปรตามเปลี่ยนแปลงไป
	คำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากวิธี OLS		คำนวณจากค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากวิธี SUR	
1. จำนวนข่มขืนที่มีการแจ้งความ	ความน่าจะเป็นในการจับกุม ความรุนแรงของโทษ	ลดลง 0.422 ลดลง 0.089	ความน่าจะเป็นในการจับกุม ความรุนแรงของโทษ	ลดลง 0.373 ลดลง 0.089
2. จำนวนข่มขืนที่มีการจับกุม	ความน่าจะเป็นในการจับกุม ความรุนแรงของโทษ	เพิ่มขึ้น 0.667 ลดลง 0.120	ความน่าจะเป็นในการจับกุม ความรุนแรงของโทษ	เพิ่มขึ้น 0.815 ลดลง 0.117
3. จำนวนข่มขืนที่มีการฟ้องศาล	ความน่าจะเป็นในการฟ้อง ความรุนแรงของโทษ	เพิ่มขึ้น 1.038 ลดลง 0.149	ความน่าจะเป็นในการฟ้อง ความรุนแรงของโทษ	เพิ่มขึ้น 1.138 ลดลง 0.137

ที่มา: จากการคำนวณของผู้ศึกษา

ผลการคำนวณค่าความยืดหยุ่นที่ประมาณจากสัมประสิทธิ์ที่ได้จากวิธี OLS และ SUR มีความใกล้เคียงกัน จะวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่นโดยเฉลี่ยที่ได้จากการคำนวณทั้งสองวิธี ดังนี้ สำหรับการข่มขืนที่มีการแจ้งความ หากความน่าจะเป็นในการจับกุมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้จำนวนการข่มขืนที่มีการแจ้งความลดลงไป 0.40 และหากความรุนแรงของโทษเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้จำนวนการข่มขืนที่มีการแจ้งความลดลงไป 0.09 สำหรับการข่มขืนที่มีการจับกุม หากความน่าจะเป็นในการจับกุมเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้จำนวนการข่มขืนที่มีการจับกุมเพิ่มขึ้น 0.74 และหากความรุนแรงของโทษเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้จำนวนการข่มขืนที่มีการจับกุมลดลงไป 0.12 สำหรับการข่มขืนที่มีการฟ้องศาล หากความน่าจะเป็นในการฟ้องคดีเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้จำนวนการข่มขืนที่มีการฟ้องศาลเพิ่มขึ้น 1.09 และหากความรุนแรงของโทษเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้จำนวนการข่มขืนที่มีการฟ้องศาลลดลงไป 0.14

ผลการคำนวณค่าความยืดหยุ่นชี้ให้เห็นว่า ความยืดหยุ่นของจำนวนการข่มขืนเทียบกับความน่าจะเป็นในการจับกุมผู้กระทำผิด มีความยืดหยุ่นที่สูงกว่าเมื่อเทียบกับระดับความรุนแรงของโทษ ดังนั้น การพิจารณาว่าจะเลือกใช้เครื่องมือใดในการลดจำนวนหรือป้องกันการเกิดอาชญากรรมข่มขืน ควรพิจารณาความสามารถในการส่งผ่านนโยบายดังกล่าวและต้นทุนที่เกิดขึ้น

การเพิ่มประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายมีต้นทุนที่ต่างกัน เช่น การเพิ่มโอกาสหรือความน่าจะเป็นในการจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษ อาจจำเป็นต้องมีรายจ่ายเพื่อการควบคุม

ป้องกันอาชญากรรมเพิ่มขึ้น หรือการทำให้ระดับความรุนแรงของโทษสูงขึ้น สังคมก็มีต้นทุนในการออกกฎหมายมาบังคับใช้ ดังนั้น การเลือกใช้เครื่องมือในการส่งผ่านนโยบาย (policy instrument) ควรที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม ภายใต้ข้อจำกัดเรื่องงบประมาณแผ่นดิน

นอกจากนี้การเลือกใช้เครื่องมือทั้งสองควรเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกัน หากสวนทางกันการใช้นโยบายจะไม่เป็นผล ยกตัวอย่างเช่น หากบทลงโทษมีความรุนแรงแต่โอกาสหรือความน่าจะเป็นในการจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษต่ำ การควบคุมบังคับใช้กฎหมายก็จะมีประสิทธิภาพ หรือหากเพิ่มโอกาสในการลงโทษผู้กระทำความผิดให้สูงขึ้น แต่ความรุนแรงของโทษต่ำมาก ก็จะไม่เป็นการเพิ่มต้นทุนในการกระทำความผิดเช่นกัน

1. การวิเคราะห์โอกาสหรือความน่าจะเป็นในการจับกุมและลงโทษผู้กระทำความผิด (The probability of arrested and convicted)

จากผลการศึกษาข้างต้นชี้ให้เห็นว่า การเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมบังคับใช้กฎหมาย จะสามารถส่งผลต่อการควบคุมอาชญากรรมเพิ่มขึ้นได้ แต่หากพิจารณาสภาพการณ์ของความน่าจะเป็นในการลงโทษผู้กระทำความผิดเพิ่มขึ้น จากข้อมูลจำนวนการเพิ่มขึ้นกระทำความผิดที่มีการแจ้งความและจำนวนที่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้ ตามภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1

แนวโน้มการแจ้งความข้อหาเพิ่มขึ้นกระทำความผิด
และแนวโน้มสถิติที่สามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้ในช่วงปี พ.ศ.2531 – 2550

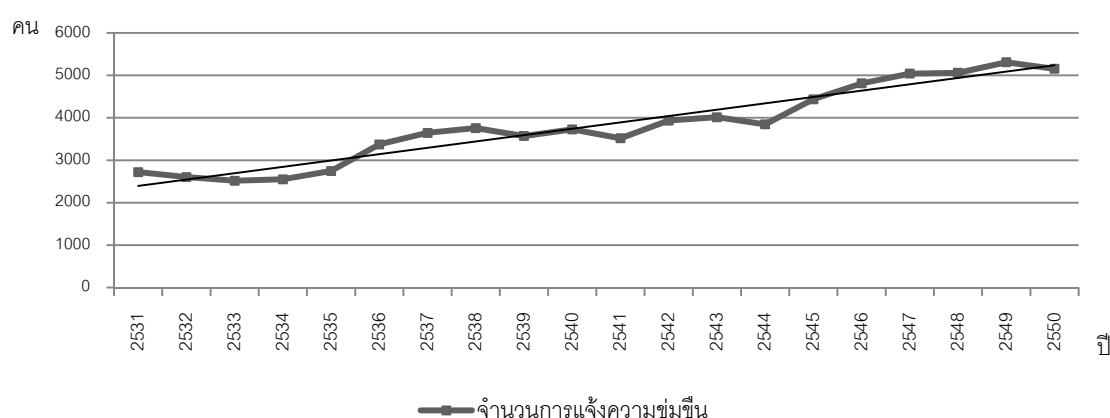
ที่มา: ประมวลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานสถิติแห่งชาติ

จะเห็นว่าความสามารถในการจับกุมผู้กระทำผิดมีระดับที่ต่ำกว่าการแจ้งความในทุกๆ ปี โดยเฉพาะช่วงปี พ.ศ. 2545 – 2550 ที่มีระดับต่ำกว่าจากปกติมาก พิจารณาได้ว่าขณะที่แนวโน้มปริมาณการแจ้งความฐานข่มขืนขึ้นกระทำชำเรา มีมากขึ้น แต่การจับกุมผู้กระทำผิดไม่ได้เพิ่มขึ้นตาม แสดงให้เห็นว่ามีจำนวนผู้ต้องหาที่หลุดพ้นจากการจับกุมไป

ภาพที่ 5.2 แสดงจำนวนการข่มขืนที่มีการแจ้งความซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น สวนทางกับแนวโน้มความน่าจะเป็นในการจับกุมผู้กระทำผิด ซึ่งได้แก่สถิติการแจ้งความหารด้วยสถิติจำนวนที่สามารถจับกุมได้ในช่วงปี พ.ศ. 2531 – 2550 ที่มีแนวโน้มลดลงดังในภาพที่ 5.3

ภาพที่ 5.2

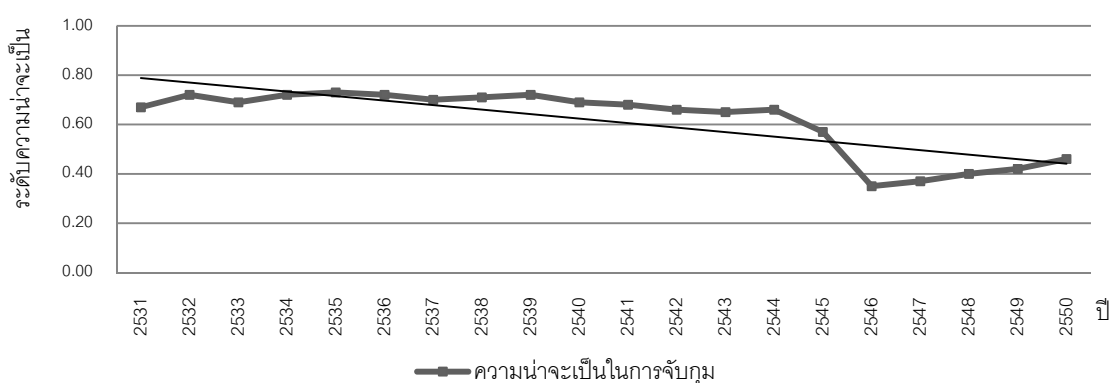
แนวโน้มจำนวนการแจ้งความข้อหาข่มขืนขึ้นกระทำชำเรา ในช่วงปี พ.ศ. 2531-2550

ที่มา: ประมวลจากข้อมูลสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 5.3

แนวโน้มความน่าจะเป็นในการจับกุมผู้กระทำผิด ในช่วงปี พ.ศ.2531 – 2550

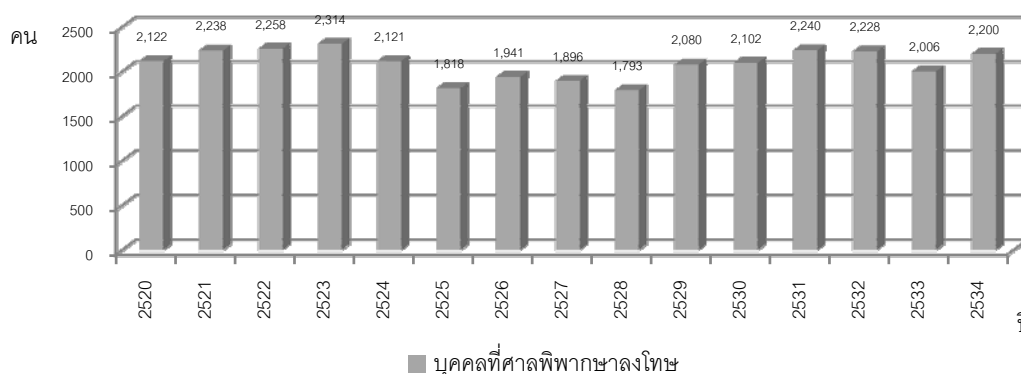

ที่มา: ประมวลจากข้อมูลสำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ความน่าจะเป็นในการจับกุมกับปริมาณการร้องทุกข์ที่สวนทางกัน ชี้ให้เห็นว่าการบังคับใช้กฎหมายเรื่องดังกล่าวยังไม่สามารถป้องกันหรือทำให้อาชญากรรมนี้ลดลง และเมื่อพิจารณาสถิติการลงโทษบุคคลในข้อหาข่มขืนกระทำชำเราของศาลชั้นต้นในช่วงปี พ.ศ. 2520 – 2534 ในภาพที่ 5.4 และเปรียบเทียบจำนวนการข่มขืนกระทำชำเราที่มีการแจ้งความ ฟ้องศาลและศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษ ในภาพที่ 5.5 จะเห็นว่าสถิติการลงโทษจะมีความลดหลั่นลงมาจากสถิติการแจ้งความและจับกุมผู้กระทำผิด

ภาพที่ 5.4

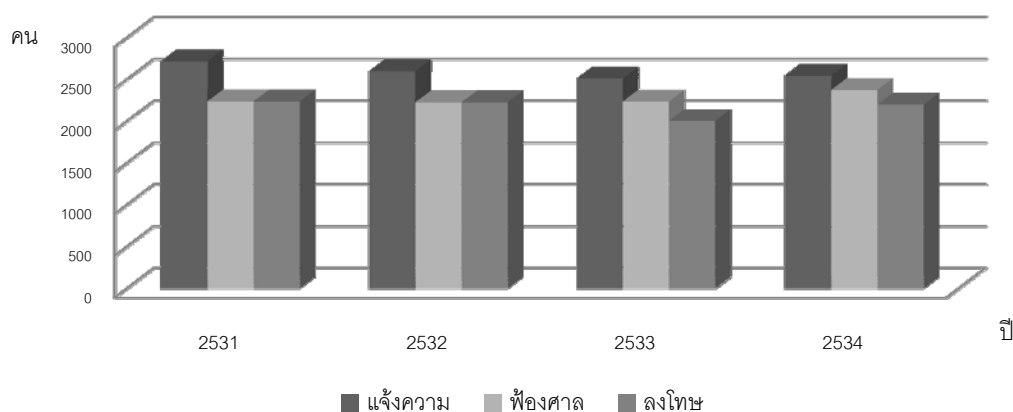
จำนวนบุคคลที่ศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษฐานข่มขืนกระทำชำเรา ในช่วงปี พ.ศ. 2520 – 2534

ที่มา: ประมวลจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

ภาพที่ 5.5

เปรียบเทียบจำนวนการข่มขืนกระทำชำเราที่มีการแจ้งความ ฟ้องศาลและศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษ ในช่วงปี 2531-2534

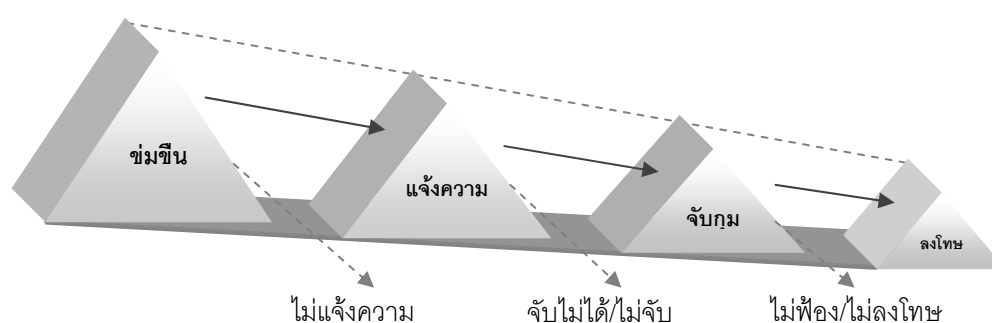

ที่มา: ประมวลจากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

อาชญากรรมข่มขืนที่มีการแจ้งความ (registered rape rate) มีจำนวนน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนที่แท้จริง (actual rape rate) จากข้อมูลการสำรวจสถิติอาชญากรรมภาคประชาชนทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2550⁶ พบว่า อาชญากรรมทางเพศ ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ทราบว่ามีเหตุอาชญากรรมเกิดขึ้น คิดเป็นร้อยละ 48.9 อย่างไรก็ตาม มีร้อยละ 48.2 ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบเหตุ ดังนั้นจำนวนที่เกิดขึ้นจริงจึงอาจมีปริมาณที่มากกว่าที่มีการแจ้งความอยู่ถึงเกือบหนึ่งเท่า เมื่อเกิดปัญหาดังกล่าวแล้ว หากการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนี้ไม่เคร่งครัด จะทำให้จำนวนการจับกุมผู้กระทำผิดต่ำ ปลายทางของการลงโทษผู้กระทำผิดจะลดหลั่นลงไป

ภาพที่ 5.6

ความลดหลั่นของจำนวนการข่มขืนจากต้นทางการกระทำผิดสู่ปลายทางการลงโทษ

ที่มา: ผู้ศึกษา

เมื่อพิจารณาจำนวนการข่มขืนที่มีการแจ้งความโดยเฉลี่ยตลอดระยะเวลา 20 ปี คือ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2531 – 2550 พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3,814 ราย แต่สามารถจับกุมได้โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 2,247 ราย สถิติที่มีการแจ้งความและจับกุมได้มีความลดหลั่นลงมาร้อยละ 41 เมื่อผ่านกระบวนการฟ้องร้องคดีต่อศาล และศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกในชั้นฎีกา⁷ ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว มีเพียงจำนวน 106 รายเท่านั้น ซึ่งลดลงถึงร้อยละ 97

⁶ รายงานข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชนทั่วประเทศ พ.ศ. 2550 (โครงการสำรวจ ปี พ.ศ. 2551) สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม หน้า 20.

⁷ ข้อมูลส่วนนี้หามาจากการอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาในคดีข่มขืนกระทำชำเราในช่วงปี พ.ศ. 2531 – 2550 จำนวน 317 คดี

โดยสรุปแล้วเมื่อมีการข่มขืนขึ้น ความน่าจะเป็นในการลงโทษผู้กระทำผิดมีน้อยมาก และอาจกล่าวได้ในที่สุดว่า การบังคับใช้กฎหมายยังไม่สามารถควบคุมและป้องกันการเกิดอาชญากรรมข่มขืนได้ เพราะโอกาสจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษมีแนวโน้มที่ต่ำ สภาพการณ์ดังกล่าวอาจเนื่องมาจากปัจจัยหลายสาเหตุด้วยกัน ซึ่งจะได้พิจารณาในหัวข้อต่อไป

1.1 ปัจจัยที่ส่งผลให้ความน่าจะเป็นในการจับกุมและลงโทษผู้กระทำผิดต่ำ

1.1.1 ต้นทุนที่เหยื่อได้รับจากสังคม เมื่อพบว่าการข่มขืนกระทำชำเราเป็นอาชญากรรมที่ไม่มีการรายงานเป็นจำนวนมาก (under reported) เราจึงไม่สามารถทราบจำนวนที่แท้จริงได้ จากข้อมูลสำนักงานตำรวจแห่งชาติ^๘ พบว่ามีคดีในปี พ.ศ. 2552 ถึง 4,644 คดี ซึ่งคดีเหล่านี้ผู้เสียหายได้เข้าแจ้งความร้องทุกข์ แต่เชื่อว่ายังมีอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่กล้าเข้าแจ้งความ โดยเฉลี่ยมีผู้หญิงที่ถูกข่มขืนและแจ้งความวันละ 12 ราย แต่มีผู้ถูกข่มขืนเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่ไปแจ้งความ อาจเพราะผู้ถูกข่มขืนกระทำชำเรารู้สึกกลัว อับอาย เกรงว่าจะเสื่อมเสียเกียรติยศชื่อเสียง อันเกิดจากมายาคติเกี่ยวกับการข่มขืนในสังคมไทย ที่มองในแง่ลบต่อผู้ถูกข่มขืนกระทำชำเรา ทำให้ผู้ถูกกระทำไม่กล้าเปิดเผยความจริง เพราะต้นทุนที่ได้รับจากสังคมสูง พิจารณาข้อมูลประกอบจากชุดมายาคติของการข่มขืน ในตารางที่ 5.4

ตารางที่ 5.4

ชุดมายาคติเรื่องของการข่มขืน

มายาคติ	ความจริง
การทำร้ายทางเพศเป็นความผิดทางกฎหมายที่เกิดจากความต้องการทางเพศ	การข่มขืนเกิดจากการทำร้ายทางเพศ เป็นความผิดทางกฎหมายในการกระทำความรุนแรง โดยใช้การร่วมเพศเป็นอาวุธ
ผู้ที่ถูกทำร้ายคงจะ “หาเรื่องเอง”	ไม่มีบุคคลใดชอบถูกทำร้ายทางเพศ

ที่มา: ปรับปรุงจากพัชรี จุลธีร์และสุเพ็ญศรี พึ่งโคกสูง, “ข่มขืนเสียงเงียบที่ต้องเปิดเผย” มูลนิธิเพื่อนหญิง (กรุงเทพฯ: 2549), หน้า 39 – 40.

^๘ อ้างจากศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (ตุลาคม 2552). สถิติ 'ข่มขืน' พุ่งใกล้ 5 พันคดีเตือนผู้หญิงระวัง! คนใกล้ตัว-เพื่อนสนิท. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2553 สืบค้นจาก <http://www.moc.moe.go.th/node/612>.

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

มายาคติ	ความจริง
ผู้กระทำผิดกระทำไปเพราะไม่สามารถควบคุมตนเองได้	ผลการศึกษาผู้ชายที่ข่มขืนผู้หญิงพบว่า การลงมือทำร้ายทางเพศส่วนใหญ่มีการวางแผนล่วงหน้า ผู้ชายสามารถควบคุมความต้องการทางเพศของตนเองได้ และเป็นหน้าที่ของผู้ชาย
ผู้กระทำผิดกระทำไปเพราะมีปัญหาทางอารมณ์หรือจิตใจ	มีงานวิจัยยืนยันว่า ผู้กระทำผิดคือคนปกติในสายตาของเพื่อนและเพื่อนร่วมงาน
การทำร้ายทางเพศมักเกิดจากคนแปลกหน้า	ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่เป็นคนที่รู้จัก คั่นเคย เช่น เพื่อน บ้านหรือแม้กระทั่งญาติพี่น้อง
การกระทำมักเกิดตอนกลางคืนในสถานที่เปลี่ยว	การข่มขืนเกิดขึ้นได้ในสถานที่ปกติ ทั้งที่บ้าน โรงเรียน โรงพยาบาล ที่ทำงาน ฯลฯ
ผู้ถูกระทำที่ไม่มีร่องรอยของการทุบตีหรือฟกช้ำไม่ได้ถูกข่มขืนจริง	การไม่มีร่องรอยฟกช้ำหรือบาดเจ็บ ไม่ได้หมายความว่าผู้ข่มขืน บ่อยครั้งที่การข่มขืนจะใช้ความรุนแรงทั้งกับตัวผู้เสียหายหรือกับญาติพี่น้อง ทำให้ผู้เสียหายไม่กล้าต่อสู้
ผู้เสียหายที่ไม่ได้แจ้งความทันทีเพราะไม่ได้ถูกข่มขืนจริง	ความอับอาย ความกลัวที่จะถูกจะแก้แค้น ทำให้ไม่กล้าไปแจ้งความทันทีเมื่อเกิดเหตุ
ผู้เสียหายมักถูกอ้างว่าถูกข่มขืนเพื่อเป็นการแก้แค้นหรือประสงค์ต่อทรัพย์สินจากผู้กระทำ	การกล่าวอ้างว่าถูกข่มขืนเป็นกรณีที่พบการกล่าวเท็จได้เหมือนกับความผิดตามกฎหมายอื่นๆ ไม่ได้มีอะไรแตกต่างกัน
ผู้เสียหายมีความสุขและพึงพอใจกับการที่ถูกข่มขืน	การข่มขืนเป็นการถูกบังคับซึ่งทำให้ผู้เสียหายได้รับความบาดเจ็บทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทุกคนหวาดกลัวการกระทำนี้

ที่มา: ปรับปรุงจากพัชรี จุลสิทธิ์และสุเพ็ญศรี พึ่งโคกสูง, “ข่มขืนเสียงเงียบที่ต้องเปิดเผย” มูลนิธิเพื่อนหญิง (กรุงเทพฯ: 2549), หน้า 39 – 40

1.1.2 กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ตัวบทกฎหมายและการดำเนินการให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรมอาจส่งผลทางอ้อมต่อการลดโอกาสในการจับกุมและลงโทษโดยไม่ตั้งใจ เช่นสาเหตุดังต่อไปนี้

- ความไม่เชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ผู้เสียหายบางรายเชื่อว่ากระบวนการยุติธรรมไม่สามารถช่วยเหลือตนได้ จากข้อมูลการสำรวจสถิติอาชญากรรมภาคประชาชนทั่วประเทศ ในปี พ.ศ. 2550⁹ พบว่า อาชญากรรมทั่วประเทศส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ทราบว่ามีเหตุเกิดขึ้นคิดเป็นร้อยละ 65.2 โดยเหยื่ออาชญากรรมส่วนใหญ่ ให้เหตุผลที่ไม่แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจจะไม่สามารถทำอะไรได้ ร้อยละ 62 เนื่องจากส่วนใหญ่ไม่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำผิด ไม่มีหลักฐานเพียงพอ ร้อยละ 74.5 ส่วนอาชญากรรมทางเพศที่ไม่มีการแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเหยื่อให้เหตุผลว่าจัดการกับเหตุที่เกิดขึ้นโดยวิธีการอื่น เป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 76.2 ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเหยื่ออาชญากรรมบางส่วนไม่มีความมั่นใจในกระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกยังพบว่า เหยื่อบางรายต้องประสบกับปัญหาการแทรกแซงกระบวนการยุติธรรมอย่างไม่เป็นธรรม จึงไม่แจ้งความร้องทุกข์

- กระบวนการสืบสวนสอบสวนชั้นพนักงานตำรวจ การตรวจร่างกายในโรงพยาบาล การดำเนินคดีในชั้นศาล การผ่านกระบวนการต่างๆ เหล่านี้ ทำให้ผู้เสียหายต้องบอกเล่าประสบการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก การดำเนินคดีในชั้นศาลบ่อยครั้งที่ทนายฝ่ายจำเลยชักผู้เสียหายด้วยข้อคำถามที่ทำให้อับอาย ผู้เสียหายจึงไม่ต้องการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

- การที่กฎหมายเปิดโอกาสให้การข่มขืนกระทำชำเราเป็นความผิดต่อส่วนตัวอันยอมความกันได้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 281 ทำให้คดีนี้สามารถการเจรจาไกล่เกลี่ยกันได้ ผู้กระทำผิดจ่ายค่าเสียหายเพื่อให้ผู้เสียหายไม่ดำเนินคดี หรือแจ้งความประสงค์จะอยู่กินฉันสามีภรรยา ผู้กระทำผิดจึงไม่ต้องรับโทษ แต่ก็มีบางครั้งที่ผู้กระทำผิดไม่ทำตามสัญญา เช่น กรณีคำพิพากษากฎีกาที่ 3496/37 คดีฟ้องบังคับทางแพ่งให้ปฏิบัติตามสัญญาประนีประนอมยอมความให้สมรส ไม่เช่นนั้นจะฟ้องคดีข่มขืน เป็นต้น การที่ใช้มาตรการอื่นแทนการดำเนินคดีอาญา อาจทำให้ความน่าจะเป็นจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษลดลง

- อายุความในการแจ้งความคดีข่มขืนกระทำชำเรา มีระยะเวลาสามเดือนนับตั้งแต่วันที่รู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 96 เนื่องจากผู้เสียหายจากการข่มขืน เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นบางรายไม่สามารถเข้าแจ้งความร้องทุกข์ได้ทันที เนื่องจากสภาพจิตใจไม่เป็นปกติ จึงเข้าแจ้งความไม่ทันเวลา รวมถึงการที่ตัวผู้เสียหายไม่ทราบข้อมูลว่ามีอายุความอยู่ในระยะเวลานี้ จึงทำให้ร้องทุกข์ไม่ทัน จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเหยื่อผู้ถูกระทำพบว่ามีอยู่ 2 รายที่เข้าร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนไม่ทันระยะเวลา

⁹ รายงานข้อมูลสถิติอาชญากรรมภาคประชาชน ทั่วประเทศ พ.ศ. 2550 (โครงการสำรวจ ปี พ.ศ. 2551) สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม หน้า 19 – 20.

- การดำเนินคดีข่มขืนกระทำชำเราในชั้นศาล มีความน่าจะเป็นที่จะหลุดพ้นจากการลงโทษมากในระดับหนึ่ง จากการศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาคดีข่มขืนกระทำชำเราในปี พ.ศ. 2531-2550 พบว่า คดีข่มขืนที่มีการพิพากษาศาลฎีกาในช่วงปีดังกล่าว มีการยกฟ้องทั้งหมดหรือเฉพาะข้อหาข่มขืน หรือมีการถอนคำร้องทุกข์จากผู้เสียหายซึ่งทำให้ศาลจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(2) ทั้งหมดประมาณร้อยละ 26.16 สถิติยกฟ้องหรือจำหน่ายคดีดังกล่าวอาจมีสาเหตุมาจากเหตุผลต่างๆ เช่น

อาจเนื่องจากคดีส่วนหนึ่งไม่มีมูลความจริงหรือหลักฐานไม่เพียงพอ หรือจำเลยพิสูจน์ได้ว่าผู้เสียหายยินยอมให้ผู้อื่นกระทำ

การถอนคำร้องทุกข์ก่อนการพิพากษาถึงที่สุด ทำให้สิทธิการนำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับไป ศาลจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ เพราะข้อหาข่มขืนกระทำชำเราเป็นคดีที่ยอมความกันได้ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1150/34 ศาลฎีกาจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ เนื่องจากผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ระหว่างพิจารณา แม้พิจารณาว่าจำเลยกระทำผิดจริงแต่ข้อเท็จจริงยังฟังไม่ได้ว่าจำเลยใช้อาวุธปืนด้วย คดีนี้จึงเป็นคดีอาญาความผิดต่อส่วนตัวหรือเป็นความผิดอันยอมความกันได้ตาม มาตรา 281 เมื่อคดียังไม่ถึงที่สุดผู้เสียหายจะถอนคำร้องทุกข์เสียเมื่อใดก็ได้ เมื่อถอนคำร้องทุกข์สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39(2) ศาลจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

การจับตัวผู้ต้องหาไม่ได้ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 642/37 คดีเป็นธุระจัดหาล่อไปหรือชักพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร ข้อเท็จจริงโจทก์อ้างมีการกระทำผิดฐานข่มขืนร่วมด้วย แต่ผู้ต้องหาข้อหาข่มขืนหลบหนีไปได้ คดีนี้พิจารณาเพียงความผิดฐานเป็นธุระจัดหาล่อไปหรือชักพาผู้อื่นไปเพื่อการอนาจาร

การแพ็คดีหรือไม่สามารถลงโทษผู้กระทำผิดข้อหาข่มขืนได้เต็มที่ เพราะวิธีการในทางพิจารณาตามกฎหมายของโจทก์ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1774/36 โจทก์ฟ้องข้อหากระทำชำเราผู้อื่นอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงตามมาตรา 277 วรรคแรกและข้อหาพรากผู้เยาว์ตามมาตรา 317 วรรคสาม ฎีกาลงโทษจำเลยกรรมเดียวคือพรากผู้เยาว์ เนื่องจากโจทก์มิได้ลงรายละเอียดในคำฟ้องให้เห็นว่าโจทก์มีความประสงค์ให้ลงโทษทุกกรรม ทั้งโจทก์อ้าง มาตรา 90 (การกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดอกฎหมายหลายบท ใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำความผิด) มาด้วย ดังนั้น ศาลจะลงโทษจำเลยแต่ละกรรมนอกเหนือจากคำฟ้องและคำขอของโจทก์และโจทก์ร่วมหาได้ไม่ อีกตัวอย่างเช่น คำพิพากษาศาลฎีกา 3863/33 โจทก์ฟ้องข้อหาโทรมหญิงต่อหน้าธารกำนัล แต่โจทก์บรรยายฟ้องเพียงผลัดกันข่มขืน ฟ้องของโจทก์บรรยายมาให้

เห็นเฉพาะส่วนที่ได้มีการร่วมกันกระทำผิดอย่างไรเท่านั้น ไม่มีข้อบรรยายที่เป็นการยืนยันให้เห็นเป็นการขัดแย้งถึงองค์ประกอบ คำฟ้องเช่นนี้จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นการบรรยายการกระทำทั้งหลายที่อ้างว่าจำเลยกระทำผิดโดยครบถ้วนตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158(5) จึงไม่เป็นฟ้องตามกฎหมาย ศาลลงโทษตามมาตรา 276 เพียงวรรคแรก และในคดีนี้ลงโทษจำคุกแต่รอการลงโทษกำหนด 2 ปี เนื่องจากจำเลยไม่เคยต้องโทษมาก่อนและคดีใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายแล้วไม่ติดใจเอาความจึงให้โอกาสกลับตัว

- การทุจริตในกระบวนการยุติธรรม จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มบุคคลในกระบวนการยุติธรรมที่น่าเชื่อถือ ได้ระบุว่าปัญหาการทุจริตในวงการยุติธรรมนั้นมีอยู่จริง โดยเฉพาะกรณีคดีข่มขืนกระทำชำเรา ทำให้ความน่าจะเป็นในการจับกุมและลงโทษผู้กระทำผิดต่ำลง

1.1.3 การใช้สิทธิพลข่มขู่ผู้เสียหาย จากการสัมภาษณ์เชิงลึกเหยื่อผู้ถูกระทำ พบว่าเหยื่อบางรายถูกผู้กระทำผิดข่มขู่ว่าหากเปิดเผยความจริงจะทำร้ายเหยื่อและครอบครัว ยกตัวอย่างในกรณีศึกษาที่ 8 ได้รับข้อความข่มขู่ปองร้ายทางโทรศัพท์ หรือติดต่อข้อความข่มขู่ที่รถยนต์ส่วนตัว ว่าให้ระวังความปลอดภัยของตนเองและมารดา และยังถูกกลั่นแกล้งในเรื่องการทำงาน เป็นต้น ทำให้เหยื่อผู้ถูกระทำไม่กล้าที่จะเปิดเผยความจริงและแจ้งความดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด

1.1.4 ผู้กระทำความผิดเป็นบุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลที่มีอิทธิพลเหนือเหยื่อ เช่น เป็นบิดา ญาติ คู่รัก เพื่อน หัวหน้างาน ผู้บังคับบัญชา คนรู้จัก เป็นต้น บุคคลเหล่านี้มักเล็งเห็นว่า เมื่อกระทำความผิดแล้วเหยื่อจะไม่ดำเนินคดีด้วยจึงกระทำความผิด เหยื่อเองเมื่อถูกบุคคลเหล่านี้กระทำต่อตนก็ไม่ต้องการที่จะดำเนินคดีด้วย เพราะเกรงกลัวจะกระทบถึงความสัมพันธ์ หรือเกรงกลัวต่ออำนาจที่เหนือกว่าตน ยกตัวอย่างเช่น จากการสัมภาษณ์เชิงลึก กรณีศึกษาที่ 2 ซึ่งบิดาของเหยื่อเป็นผู้กระทำความผิด ทำให้เหยื่อไม่กล้าที่จะบอกเล่าความจริง กรณีศึกษาที่ 8 ถูกกระทำจากผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นหัวหน้างาน จึงไม่กล้าที่จะดำเนินคดี เพราะเกรงกลัวต่ออำนาจและต้องอยู่ในภาวะจำยอมให้ผู้ถูกระทำ เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้โอกาสหรือความน่าจะเป็นที่จะจับผู้กระทำผิดมาลงโทษลดลง

เมื่อเราพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลความน่าจะเป็นในการจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษแล้ว ตัวแปรหลักในการศึกษาอีกตัวแปรหนึ่ง คือ บทลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งขอเสนอการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

2. การวิเคราะห์บทลงโทษทางอาญาข้อหาข่มขืนกระทำชำเรา

เนื่องจากประสิทธิภาพของการควบคุมบังคับใช้กฎหมาย เป็นการทำงานร่วมกันของความน่าจะเป็นในการจับกุมผู้กระทำผิดและบทลงโทษตามกฎหมาย บทลงโทษจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยหลักของการศึกษาปัญหาอาชญากรรมข่มขืน และตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อาชญากรรม การทำงานของสองสิ่งนี้ถือเป็นต้นทุนในการตัดสินใจกระทำผิด เพราะความน่าจะเป็นในการจับกุมคูณกับบทลงโทษเท่ากับต้นทุนของผู้กระทำผิด (probability of arrested $\times$ severity of punishment = cost of committing crime)

ตามกฎหมายอาญาจัดให้ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราอยู่ในหมวดที่ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ ครอบคลุมตั้งแต่มาตรา 276 – 277 ตี แบ่งลักษณะของความผิดและความรุนแรงของโทษ สรุปตามตารางที่ 5.4 ดังนี้

ตารางที่ 5.5

สรุปลักษณะความผิดและอัตราโทษตามกฎหมาย

มาตรา	ลักษณะของความผิด	อัตราโทษ
276 วรรคหนึ่ง*	ข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่น	จำคุกตั้งแต่ 4 – 20 ปี ปรับตั้งแต่ 8,000 – 40,000 บาท
276 วรรคสาม	ข่มขืนโดยมีหรือใช้อาวุธปืน หรือวัตถุระเบิด หรือมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงหรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกัน	จำคุกตั้งแต่ 15 – 20 ปี ปรับตั้งแต่ 3 – 4 หมื่นบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต
276 วรรคดี	การกระทำผิดระหว่างคู่สมรส	ศาลลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้หรือกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติแทนก็ได้ หากไม่ประสงค์จะอยู่กักขังด้วยกัน แจ้งให้ศาลทราบและให้ศาลแจ้งอัยการฟ้องหย่าให้
277 วรรคหนึ่ง	กระทำชำเราเด็กอายุไม่เกิน 15 ปี ซึ่งไม่ใช่ภรรยาหรือสามีของตน โดยเด็กจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม	จำคุกตั้งแต่ 4 – 20 ปี ปรับตั้งแต่ 8,000 – 40,000 บาท

*ที่มา: สรุปจากประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499

หมายเหตุ: การกระทำความผิดตามมาตรา 276 วรรคหนึ่ง ถ้ามิได้เกิดต่อหน้าธารกำนัล ไม่เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย หรือมิได้เป็นการกระทำแก่บุคคลดังระบุไว้ในมาตรา 285 เป็นความผิดอันยอมความได้

ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

มาตรา	ลักษณะของความผิด	อัตราโทษ
277 วรรคสาม	การกระทำต่อเด็กอายุไม่เกิน 13	จำคุกตั้งแต่ 7 – 20 ปี ปรับตั้งแต่ 14,000 – 40,000 บาท หรือจำคุกตลอดชีวิต
277 วรรคสี่	การกระทำผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสาม ได้กระทำอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงหรือเด็กชายและเด็กนั้นไม่ยินยอม หรือกระทำโดยมีอาวุธปืนหรือระเบิด หรือโดยใช้อาวุธ	จำคุกตลอดชีวิต
277 วรรคห้า	ความผิดตามวรรคหนึ่งกระทำโดยบุคคลอายุไม่เกิน 18 ปี กระทำต่อเด็กอายุกว่า 13 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปี โดยเด็กนั้นยินยอม ภายหลังศาลอนุญาตให้สมรสกัน	ผู้กระทำผิดไม่ต้องรับโทษ ถ้าศาลอนุญาตให้สมรสในระหว่างผู้กระทำผิดกำลังรับโทษในความผิดนั้น ให้ศาลปล่อยผู้กระทำผิดนั้นไป
277 ทวิ	ถ้าการกระทำผิดตามมาตรา 276 วรรคหนึ่ง หรือ มาตรา 277 วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ (1) รับอันตรายสาหัส (2) ถึงแก่ความตาย	ข้อ (1) จำคุกตั้งแต่ 15 – 20 ปีและปรับตั้งแต่ 30,000 – 40,000 บาท หรือจำคุกตลอดชีวิต ข้อ (2) ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต
277 ตริ	ถ้าการกระทำผิดตามมาตรา 276 วรรคสาม หรือ มาตรา 277 วรรคสี่ เป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำ (1) รับอันตรายสาหัส (2) ถึงแก่ความตาย	ข้อ (1) ประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต ข้อ (2) ประหารชีวิต

ที่มา: สรุปจากประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499

ความรุนแรงของโทษในแต่ละคดีก็จะขึ้นอยู่กับลักษณะและองค์ประกอบของความผิด และอัตราโทษตามกฎหมาย กล่าวคือ การลงโทษในแต่ละคดีขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดว่าเข้าลักษณะใดตามหลักกฎหมายและความหนักเบาของการกระทำ

จากการศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาคดีข่มขืนกระทำชำเราในช่วง 20 ปี คือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2531 – 2550 พบว่า ความผิดฐานข่มขืนเกิดขึ้นในหลายลักษณะ เช่น การข่มขืนผู้อื่น การกระทำร่วมกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิง การกระทำชำเราเด็ก การกระทำร่วมกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิง การกระทำผิดโดยมีหรือใช้อาวุธปืน เป็นต้น

โดยส่วนใหญ่แล้วการกระทำความผิดฐานข่มขืนมักมีความผิดข้อหาอื่นร่วมอยู่ด้วย เช่น ข้อหาฆ่าผู้อื่น ข้อหาอนาจาร ข้อหาพรากเด็ก ข้อหาพรากผู้เยาว์ ข้อหาความผิดต่อเสรีภาพ ข้อหาหน่วงเหนี่ยวกักขังและข้อหาบุกรุก เป็นต้น การกระทำอาจเป็นลักษณะกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทและลงโทษบทที่หนักที่สุด หรือเป็นต่างกรรมต่างวาระและลงโทษเรียงตามกระทงความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 90 และ 91 ตามลำดับ ซึ่งการลงโทษโดยเฉลี่ยเฉพาะข้อหาข่มขืนกระทำชำเราหรือข่มขืนกระทำชำเราและข้อหาอื่นร่วมอยู่ด้วยแต่ละโทษข้อหาข่มขืนอันเป็นโทษหนักที่สุด นำมาเสนอข้อมูลตามภาพที่ 5.7 ดังนี้

ที่มา: คำนวณจากคำพิพากษาฎีกาข้อหาข่มขืนกระทำชำเราจากข้อมูลของศาลฎีกา

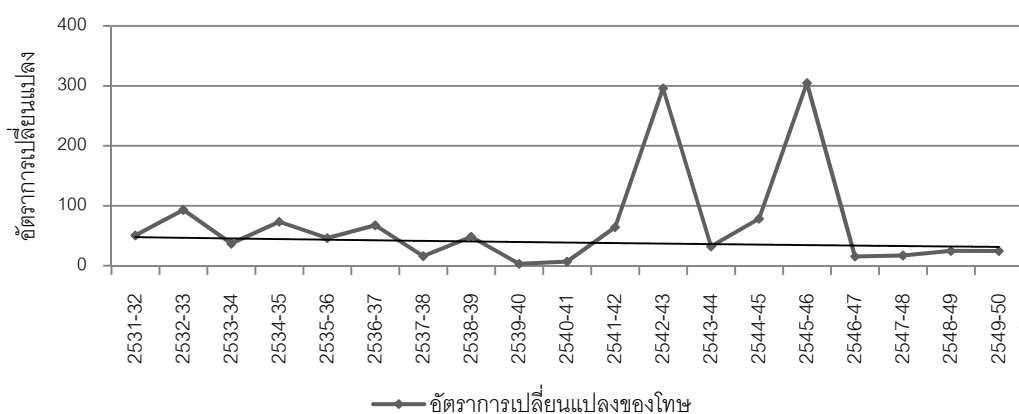
อัตราโทษจำคุกเฉลี่ย¹⁰ มีความแปรปรวนในแต่ละช่วงปี ความรุนแรงของการลงโทษมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างไม่มากและแปรปรวนไปอย่างมีรูปแบบในช่วงปี พ.ศ. 2531-2541 แต่ในช่วงปี พ.ศ. 2541-2546 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงสูง และกลับมีความแปรปรวนที่ไม่มากในช่วงปี พ.ศ. 2546 – 2550 อีก โดยรวมแล้วในช่วง 20 ปีนี้ ความรุนแรงของโทษมีแนวโน้มลดลง (สวนทางกับแนวโน้มจำนวนการข่มขืนที่มีการแจ้งความต่อตำรวจซึ่งเพิ่มมากขึ้น ดังภาพที่ 5.3) และโทษมีอัตราการเปลี่ยนแปลงโดยแปรปรวนไปมาค่อนข้างมีรูปแบบเป็นสามช่วงเวลา คือ แปรปรวนไม่มาก – แปรปรวนมาก – แปรปรวนไม่มาก ดูภาพที่ 5.8 ประกอบ

¹⁰ อัตราโทษเฉลี่ยมาจาก คำพิพากษาศาลฎีกาดีข่มขืนกระทำชำเรา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531- 2550 รายละเอียดดูในภาคผนวก ง.

ทั้งนี้การแปรปรวนไปมาของอัตราโทษอย่างมีรูปแบบ อาจส่งผลดีต่อการคาดการณ์ของผู้กระทำผิด เพราะในปัจจุบันนี้ผู้กระทำผิดที่เป็นคนใกล้ชิดผู้เสียหายและมีการศึกษาสูงมักมีการกระทำผิดที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้กระทำผิดเหล่านี้จะมีการวางแผน โดยคำนึงถึงโทษที่คาดการณ์ว่าจะได้รับในแต่ละช่วงเวลา หากการพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิดมีการเปลี่ยนแปลงไปมาอย่างมีรูปแบบอาจทำให้ผู้กระทำผิดคาดการณ์ความรุนแรงของโทษได้ และเลือกกระทำความผิดในช่วงเวลาที่เหมาะสม คือมีโทษน้อย ดังนั้น การทำให้ผู้กระทำผิดคาดการณ์บทลงโทษไม่ได้จึงอาจเป็นวิธีการหนึ่งในการป้องกันอาชญากรรมนี้

ภาพที่ 5.8

อัตราการเปลี่ยนแปลงของบทลงโทษในแต่ละปี

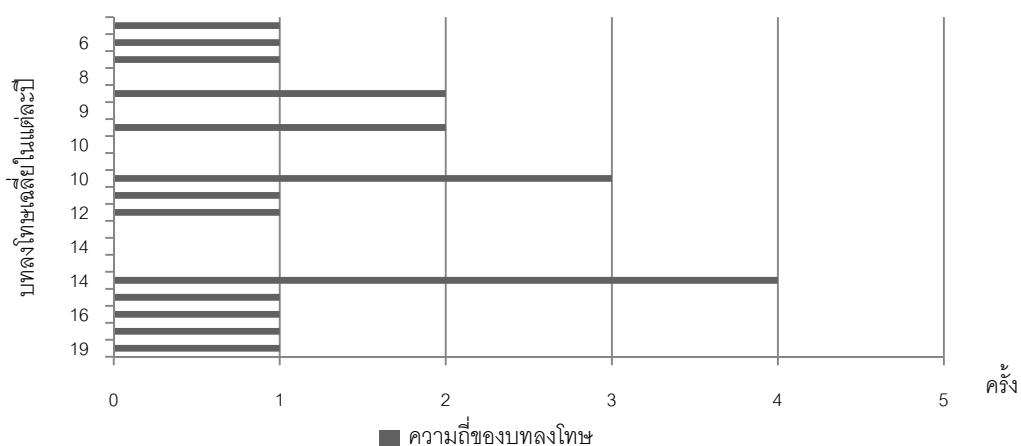

ที่มา: จากการคำนวณของผู้ศึกษา

นอกจากนี้บทลงโทษผู้กระทำผิดเป็นตัวส่งสัญญาณในการป้องกันการกระทำผิดได้ เพราะเมื่อการลงโทษมีความรุนแรงมาก เป็นการสื่อสารให้บุคคลรู้สึกเกรงกลัวอาญาแผ่นดินและเลือกที่จะไม่การกระทำผิด มีข้อเสนอแนะแนวคิดนี้จากผลการศึกษาเชิงประจักษ์ที่พบว่า ความรุนแรงของโทษส่งผลกระทบเชิงลบต่อการเกิดอาชญากรรมซ้ำขึ้น และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ต้องขังข้อหาซ้ำพบว่า หากทราบว่าโทษมีความรุนแรงมากผู้กระทำผิดจะรู้สึกเกรงกลัวต่อบทลงโทษ ดังนั้นการพิจารณาความเข้มข้นของบทลงโทษอย่างเหมาะสมจึงอาจเป็นการส่งสัญญาณความเอาจริงเอาจังกับเรื่องดังกล่าว เป็นการเพิ่มต้นทุนแก่ผู้กระทำผิด และการก่ออาชญากรรมอาจน้อยลงได้

หากพิจารณาสภาวะการณ์ของบทลงโทษในช่วงปี พ.ศ. 2531 – 2550 ความถี่ของบทลงโทษเฉลี่ยที่ได้รับจากคำพิพากษาของศาลฎีกา มากที่สุดอยู่ที่ระยะเวลาการจำคุก 14 ปี รองลงมาอยู่ที่ระยะเวลา 10 ปี¹¹ แต่ประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายที่ส่งผลต่อการป้องกันหรือลดอาชญากรรมนั้น เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างความน่าจะเป็นในการจับกุมและความรุนแรงของโทษ ถึงแม้ว่าจะได้มีการกำหนดโทษให้รุนแรงแต่หากความน่าจะเป็นในการจับกุมลดลง ไม่สอดคล้องกัน การทำงานของกระบวนการนี้จะไม่สามารถป้องกันอาชญากรรมเข้มข้นได้

ภาพที่ 5.9
ความถี่ของบทลงโทษเฉลี่ยในช่วงปี พ.ศ. 2531 – 2550

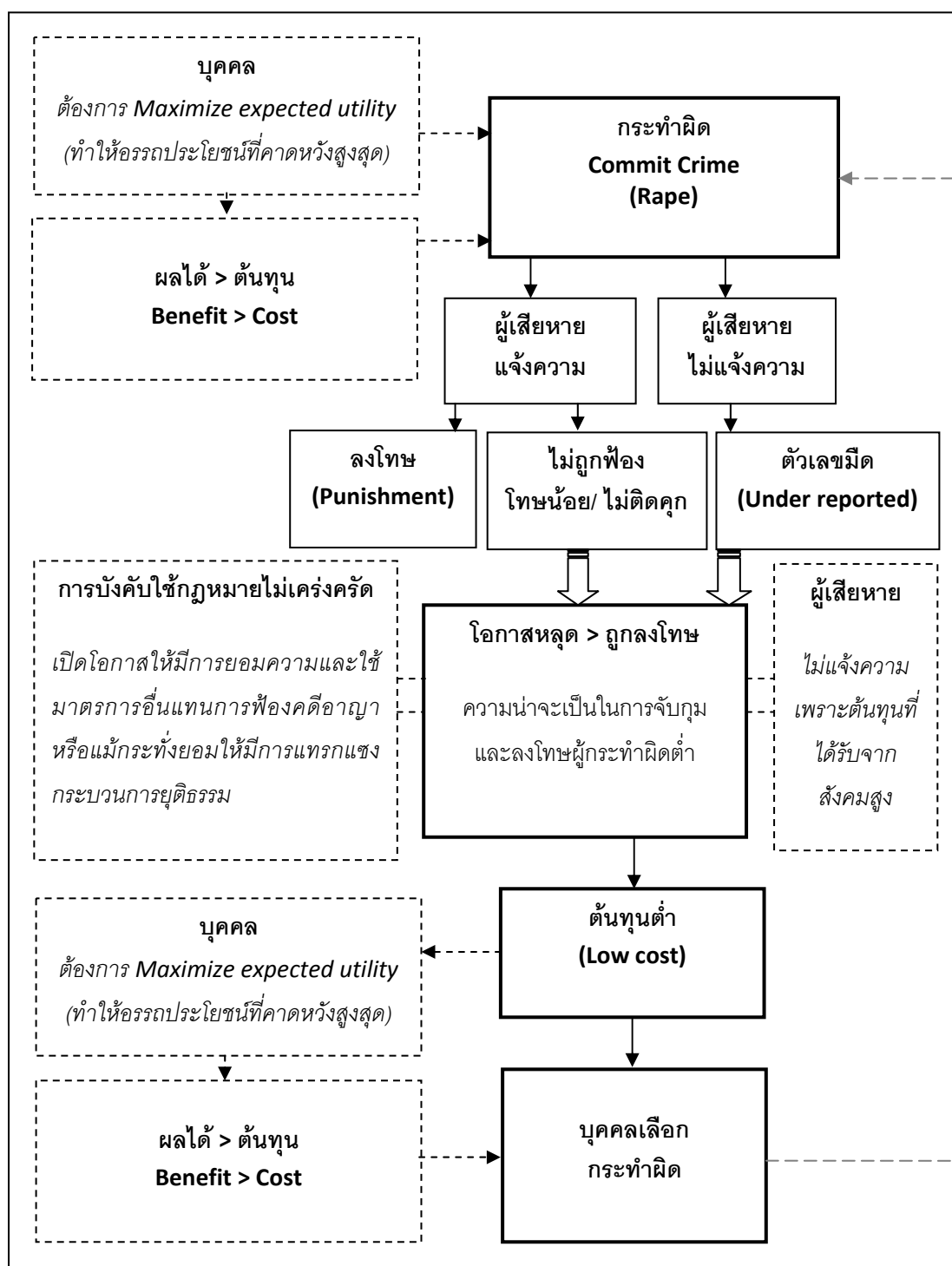
ที่มา: จากการคำนวณของผู้ศึกษา

โดยสรุปปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดและการป้องกันอาชญากรรมเข้มข้น ก็คือ ความเข้าใจที่ถูกต้องของสังคมและการควบคุมบังคับใช้กฎหมาย หากคนในสังคมเข้าใจไม่ถูกต้องและการควบคุมบังคับใช้กฎหมายไม่รัดกุมเคร่งครัด จะมีผลต่อการมีอยู่ของการเข้มข้น เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมขึ้นอธิบายตามภาพที่ 5.10

¹¹ บทลงโทษเฉลี่ยที่ได้จากการศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกา เป็นคดีที่มีลักษณะการกระทำผิดที่มีข้อหาอื่นร่วมด้วย และเป็นการศึกษาคดีเฉพาะที่ได้มีการสู้คดีกันถึงชั้นศาลฎีกาเท่านั้น จึงอาจไม่สามารถทดแทนบทลงโทษในคดีเข้มข้นกระทำซ้ำเราได้สมบูรณ์ทั้งหมด แต่เป็นชุดข้อมูลที่รวบรวมได้ดีที่สุดภายใต้ข้อจำกัด

ภาพที่ 5.10

ความสัมพันธ์ของการกระทำผิดซ้ำขึ้น สังคมและการบังคับใช้กฎหมาย

ที่มา: ผู้ศึกษา

บุคคลต้องการทำให้อรรถประโยชน์คาดหวังของตนสูงที่สุด และจะเลือกทำในสิ่งที่ตนได้ประโยชน์มากกว่าต้นทุนที่ต้องเสียไป เมื่อบุคคลเลือกกระทำผิดนั้นหมายความว่าเขาคาดหวังว่าทางเลือกในการกระทำผิดให้อรรถประโยชน์หรือความพึงพอใจแก่ตนเองมากที่สุด มีต้นทุนน้อยกว่าผลได้ ในกรณีนี้ ได้แก่ บุคคลที่จะกระทำผิดคาดหวังว่าเมื่อตนกระทำผิดแล้วจะสามารถรอดพ้นจากการลงโทษตามกระบวนการยุติธรรม คาดว่าผู้เสียหายจะไม่แจ้งความและดำเนินคดีด้วย เพราะการเปิดเผยข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ เขี่ยจะได้รับต้นทุนที่เกิดขึ้นจากสังคมสูง และถึงแม้มีการร้องทุกข์ก็คาดว่าจะมีโอกาสที่จะหลุดพ้นจากการดำเนินคดีโดยวิธีการต่างๆ เช่น การเสนอค่าเสียหายต่อเหยื่อ หรือการเข้าแทรกแซงกระบวนการต่างๆ ได้ เป็นต้น ผู้กระทำผิดเล็งเห็นต้นทุนในการกระทำผิดที่ต่ำ เมื่อมีต้นทุนต่ำบุคคลจึงเลือกที่จะกระทำผิดและกระทำซ้ำแล้วซ้ำอีก

การข่มขืนในสังคมไทยส่วนใหญ่จึงไม่ได้เกิดจากผู้ที่ไม่สมประกอบ เป็นโรคทางจิต ยากจนไม่มีการศึกษา แต่เป็นการกระทำจากการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เล็งเห็นว่าตนทำผิดแล้วจะไม่ได้รับโทษ ผู้ถูกกระทำมีจำนวนน้อยที่ตัดสินใจดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด เพราะมักถูกสังคมมองในแง่ลบ จึงยังคงมีการกระทำผิดอยู่

การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการก่ออาชญากรรมข่มขืน

การสัมภาษณ์เหยื่อผู้ถูกข่มขืนกระทำชำเราจากการติดต่อผ่านศูนย์พึ่งได้ (OSCC) โรงพยาบาลขอนแก่น จำนวน 2 ราย และจากการติดต่อผ่านศูนย์พิทักษ์สิทธิสตรี มูลนิธิเพื่อนหญิง จำนวน 11 ราย และการสัมภาษณ์ผู้กระทำผิดทางเพศคดีข่มขืนกระทำชำเราในเรือนจำกลางขอนแก่น จำนวน 12 ราย ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการกระทำผิดและวิเคราะห์ผลกระทบต่างๆ ที่เกิดขึ้นต่อเหยื่อผู้ถูกข่มขืนและผู้ต้องขัง

1. การสัมภาษณ์เหยื่อผู้ถูกข่มขืนกระทำชำเรา

จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้ถูกกระทำทั้งหมดเป็นเพศหญิง และลักษณะการกระทำผิดทั้งหมดเกิดจากบุคคลที่รู้จักคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีร้อยละ 100 จากจำนวนกรณีศึกษาทั้งหมด 13 ราย โดยเหยื่อมีลักษณะความสัมพันธ์กับผู้กระทำผิด เช่น เป็นเพื่อนนักเรียน เพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน ผู้บังคับบัญชา บุคคลในหมู่บ้านเดียวกัน บิดา เป็นต้น

การกระทำผิดมักมีการวางแผนในการกระทำเป็นอย่างดี ผู้กระทำผิดถือว่าเป็นบุคคลที่มีเหตุผลในการตัดสินใจ (rational person) จึงมีความสอดคล้องกับทฤษฎีของการศึกษาครั้งนี้

ช่วงอายุของเหยื่อผู้ถูกข่มขืน อยู่ระหว่าง 12 – 54 ปี จะเห็นได้ว่าผู้ถูกกระทำมีเกือบทุกช่วงอายุ คือ เด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่วัยกลางคน ไปจนถึงผู้ใหญ่อายุมาก จากสถิติต่างๆ ทำให้ทราบว่าการข่มขืนกระทำชำเราเกิดขึ้นกับบุคคลได้ทุกช่วงวัย

มีผู้เสียหาย 2 รายที่ไม่ดำเนินคดีคิดเป็นร้อยละ 15 ซึ่งได้แก่กรณีศึกษาที่ 1 และ 2 เหตุผลของกรณีศึกษาที่ 1 คือ ไม่ต้องการให้เป็นเรื่องราว สร้างความอับอายให้แก่ตนเองและครอบครัวและเพื่ออนาคตทางการศึกษา เนื่องจากยังอยู่ในช่วงวัยรุ่นและยังเป็นนักเรียนอยู่ สำหรับกรณีศึกษาที่ 2 เป็นเพราะผู้กระทำผิดเป็นบิดา จึงไม่อาจจะดำเนินคดีด้วยได้เพราะจะกระทบกระเทือนความสัมพันธ์ จึงไม่ได้เปิดเผยความจริงที่เกิดขึ้น

ระดับการศึกษาของเหยื่อผู้ถูกกระทำ ถือว่าเป็นผู้มีการศึกษาทุกคน ส่วนหนึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการศึกษา ส่วนหนึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วและมีการประกอบอาชีพที่ดี รายละเอียดข้อมูลจากตารางที่ ค. 1 ในภาคผนวก ค.

2. การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเหยื่อผู้ถูกข่มขืนกระทำชำเรา

1. ผลกระทบด้านร่างกาย เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นเหยื่อผู้ถูกกระทำต้องเผชิญกับความหวาดกลัวต่อการติดเชื้อโรค ซึ่งทำให้เกิดความทุกข์ในระหว่างการรอผลตรวจร่างกาย นอกจากนี้กรณีศึกษาหลายรายมีอาการนอนไม่หลับ ซึมเศร้า ขอบตาคั่ว ไม่รับประทานอาหาร ไม่มีเรี่ยวแรงในการไปศึกษาเล่าเรียนหรือทำงานได้ตามปกติ ร่างกายทรุดโทรมลง

การพยายามฆ่าตัวตาย กรณีศึกษาที่ 7 ได้พยายามทำร้ายตัวเองและพยายามฆ่าตัวตายอยู่หลายครั้ง โดยครั้งหนึ่งได้ทุบขวิดแก้วแล้วนำเศษแก้วมาใช้กรีดแขนและขาของตน เพราะความรู้สึกที่เครียดและสับสนจนไม่สามารถระงับสติอารมณ์ของตนได้

การได้รับบาดเจ็บจากการต่อสู้เอาตัวรอด เช่น กรณีศึกษาที่ 13 ได้ต่อสู้ขัดขืนผู้กระทำผิด จึงทำให้ถูกกระชากผมหลุดร่วงไปจำนวนมาก และถูกกระชากศีรษะไปกระทบกับประตู มีอาการฟกช้ำและมีรอยขีดข่วนตามร่างกาย อีกรายหนึ่ง ได้แก่ กรณีศึกษาที่ 5 ได้ป้องกันตนจากการกระทำผิด โดยใช้มีดปลายแหลมแทงไปที่ผู้กระทำผิด ถูกผู้กระทำผิดปัดมีดออกและมีดนั้นได้ฟันเข้าที่ข้อมือด้านใน ถูกเส้นเลือดใหญ่ ต้องรับการรักษาตัว

เหยื่อผู้ถูกกระทำ 3 รายต้องได้รับการรักษาอาการทางจิต โดยกรณีศึกษาที่ 7 ต้องเข้ารับการรักษาตัวจากอาการทางจิตที่เกิดจากการถูกทำร้ายทางเพศ ในโรงพยาบาลเป็นเวลาถึง 6 เดือนจนหายเป็นปกติ ในระหว่างที่อยู่ในโรงพยาบาลจะต้องถูกฉีดยาและล่อมมือล่อมเท้าเอาไว้เพื่อไม่ให้เกิดอาการรุนแรง กรณีศึกษามีสติบ้างบางครั้ง แต่ก็จะถูกควบคุมตัวไม่ให้ออกไปไหน

รู้สึกทุกข์ทรมานทางร่างกายเป็นอย่างมาก ในระหว่างที่ต้องรักษาตัว กรณีศึกษาที่ 8 และกรณีศึกษาที่ 13 ต้องเข้ารับการรักษาอาการทางจิตเนื่องจากความเครียด ต้องรับประทานยาเป็นจำนวนมาก การรับประทานยาจำนวนมากจึงทำให้เกิดอาการมึนงงและมีภาวะที่ต้องพึ่งยาเสมอ

สูญเสียศักยภาพในการทำงาน เช่น กรณีศึกษาที่ 8 จิตแพทย์ลงความเห็นว่ามีอาการเครียดและประสิทธิภาพการทำงานน้อยลง ความกังวลในจิตใจต่างๆ รุมเร้าทำให้สภาพร่างกายเสื่อมโทรมไปด้วย ศักยภาพของเหยื่อผู้ถูกระทำจึงลดลง

2. ผลกระทบด้านจิตใจ เหยื่อผู้ถูกระทำมีความรู้สึกหลากหลายหลังเกิดเหตุการณ์ เช่น หวาดกลัว หวาดระแวง กลัวว่าจะถูกทำร้ายอีก หลายรายที่ถูกข่มขู่ว่าจะทำร้ายหากเอาเรื่องไปเปิดเผยหรือถูกขู่ฆ่าให้ถึงชีวิต ทำให้เหยื่อหวาดกลัว และไม่ไว้วางใจคนรอบข้าง ถึงแม้เหตุการณ์จะผ่านไปนานแล้วก็ตาม ผู้ถูกระทำก็ยังคงหวาดระแวงอยู่ ในบางราย เช่น กรณีศึกษาที่ 12 หลังเกิดเหตุการณ์ในระยะแรก เมื่อเข้าไปใกล้เพศชายจะรู้สึกไม่ดี และภาพเหตุการณ์มักจะย้อนขึ้นมาเสมอๆ ในจิตใจของเหยื่อผู้ถูกระทำ ส่งผลต่อความกลัวในระยะยาว เมื่อเข้าไปนอนไม่ว่าที่ใดก็ตามก็ต้องตรวจตราทุกมุมของห้อง ตรวจดูได้ทีนอน เพราะกลัวว่าจะถูกทำร้ายอีก และในขณะที่เกิดเหตุการณ์นั้นผู้กระทำผิดได้ใช้ไฟฉายชี้ไปที่ตาของผู้ถูกระทำ ทำให้กรณีศึกษาที่มีความกลัวแสงไฟติดตัวไปตลอด กรณีศึกษาที่ 8 ในปัจจุบันยังมีการข่มขู่จากคู่กรณี เช่น นำข้อความข่มขู่มาติดไว้ที่รถยนต์ของผู้เสียหาย จึงมีความหวาดระแวงว่าตนและคนในครอบครัวจะได้รับอันตราย ต้องตรวจตรารถยนต์ของตนเสมอ กรณีศึกษาที่ 5 ซึ่งปัจจุบันยังคงต้องทำงานที่เดียวกับผู้กระทำผิดอยู่ จึงยังคงไม่ไว้วางใจและระแวงอยู่เสมอ เมื่อใดที่เข้ามาอยู่ในระยะที่ใกล้ ก็ความรู้สึกหวาดกลัวและรังเกียจผู้กระทำผิดเป็นอย่างมาก กรณีศึกษาที่ 13 ซึ่งสถานที่เกิดเหตุอยู่ในห้องในบ้านของตนเอง หลังจากเกิดเหตุการณ์ กรณีศึกษาก็ไม่เข้าไปในห้องนั้นอีกเลย เพราะไม่อยากจะนึกถึงเรื่องที่ผ่านมา

ความรู้สึกเศร้าและเสียใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นความรู้สึกที่ผู้ถูกระทำมีทุกคน เพราะเป็นเรื่องที่กระทบกระเทือนความรู้สึก บางรายยังคงทำใจให้เป็นปกติไม่ได้ เมื่อนึกถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นก็มักจะร้องไห้ขึ้นมาทันที

เหยื่อผู้ถูกข่มขืนเกิดอาการเครียดและกังวล ผู้ถูกระทำทุกรายมีอาการเครียดและกังวลหลังจากเกิดเหตุการณ์ หลายรายต้องได้รับการรักษาอาการทางจิต เพราะต้องเผชิญกับปัญหาหลายด้าน เช่น เรื่องการดำเนินคดี เรื่องสังคม ที่ทำงาน เพื่อน ชุมชน เกิดความรู้สึกอับอายน้อยเนื้อต่ำใจที่ถูกสังคมมองในแง่ลบ หลายรายเมื่อเปิดเผยความจริงแล้วสังคมไม่เชื่อ แต่เชื่อผู้กระทำผิดมากกว่า ถูกสังคมกล่าวหาว่า ทำไปเพื่อเป็นการหักหลังและประสงค์ต่อทรัพย์สินของผู้กระทำผิด เช่น ในกรณีศึกษาที่ 3 และ 4 เหยื่อถูกระทำตั้งแต่เด็กต่อเนื่องกันหลายปี เมื่อนำเรื่อง

มาเปิดเผย คนในสังคมไม่เชื่อถือและประณามว่าประสงค์ต่อทรัพย์สินของผู้กระทำผิด สังคมให้น้ำหนักคำบอกเล่าของเหยื่อน้อยกว่าผู้กระทำผิดที่เป็นบุคคลมีฐานะทางสังคมและภาพลักษณ์ดี

ความรู้สึกแค้นและก้าวร้าว หลังเกิดเหตุผู้ถูกกระทำมีหลากหลายความรู้สึกที่ผสมผสานกันไป เช่น เกิดความต้องการอยากลงโทษผู้กระทำผิดให้สาสมกับความผิดที่ทำไป บางครั้งผู้ถูกกระทำจึงไม่สามารถควบคุมตนเองได้ด้วยความโกรธ

ผลกระทบด้านจิตใจนี้มักส่งผลไม่เฉพาะระยะแรกของการเกิดเหตุการณ์ถูกทำร้าย แต่มักจะส่งผลในระยะยาวต่อการดำเนินชีวิตของผู้ถูกกระทำด้วย เพราะความรู้สึกและความกลัวยังคงฝังใจ จึงเป็นต้นทุนที่ไม่สามารถประเมินได้ กระบวนการรักษาเยียวยาจิตใจของผู้ถูกกระทำจึงมีความสำคัญ

3. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ พบว่าผู้ถูกกระทำเกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจ โดยต้องมีรายจ่ายในกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

ค่ารักษาพยาบาล มีจำนวนตั้งแต่ 0-5,000 บาท เนื่องจากกรณีศึกษาส่วนมากได้รับสิทธิการรักษาพยาบาลโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย บางรายใช้หลักประกันสุขภาพ บางรายได้รับการช่วยเหลือจากโรงพยาบาลช่วยจ่ายให้ จึงไม่ได้มีค่าใช้จ่ายในส่วนนี้นัก

รายจ่ายเพื่อการเดินทางประมาณ 30-100,000 บาท กรณีศึกษาบางรายมีรายจ่ายในการเดินทางไม่มาก ในขณะที่บางรายต้องเดินทางหลายครั้งและต้องเสียค่าใช้จ่ายให้กับพยานซึ่งต้องเดินทางมาไกลหลายครั้ง จึงมีรายจ่ายในส่วนนี้มาก

รายจ่ายเพื่อการดำเนินคดี ประมาณ 0-50,000 บาท กรณีศึกษาบางรายได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายจากมูลนิธิ บางรายศาลจัดหาทนายความให้ จึงไม่ต้องจ่ายค่าใช้จ่ายด้านนี้ ในขณะที่บางรายมีรายจ่ายค่าทนายความด้วย

ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดในการดำเนินเรื่อง 0-50,000 บาท กรณีศึกษาบางรายไม่มีรายจ่ายมากนัก ส่วนบางรายต้องจ่ายค่าที่พัก ค่าอาหารแก่บุคคลที่เข้ามาเป็นพยานในคดีด้วย สรุปค่าใช้จ่ายรวมประมาณ 100 – 200,000 บาท

4. ผลกระทบด้านสังคม หลังจากเกิดเหตุ ผู้ถูกกระทำบางรายรู้สึกว่าถูกสังคมมองตนเป็นผู้ผิดและน่ารังเกียจ ไม่น่าคบหา บางรายเพื่อนไม่อยากสนทนากับ เลิกคบหา บางรายถูกต่อว่าจากคนในครอบครัวว่าเขาตนเข้าไปเสี่ยง สังคมมักมองว่าผู้ถูกกระทำเปิดเผยเรื่องราวไปเพื่อหักหลังและประสงค์ต่อทรัพย์สินของผู้กระทำผิด ทำให้ผู้ถูกกระทำถูกมองในแง่ลบ กรณีศึกษาที่ 6 และ 13 ต้องย้ายตำแหน่งงานหรือย้ายสถานที่ทำงาน เพราะไม่ต้องการอยู่ในสังคมเดิมอีก

ขณะเดียวกัน กรณีศึกษาที่ได้รับความเข้าใจจากครอบครัวและสังคมที่ดี เช่น ความเข้าใจของสามี ลูก พ่อ แม่ พี่น้องและสังคมรอบข้าง จะส่งผลดีต่อผู้ถูกกระทำเป็นอย่างมาก ผู้ถูกกระทำจะมีกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีความสุขมากยิ่งขึ้น รวมทั้งมีแรงกำลังใจในการต่อสู้ในกระบวนการยุติธรรม เช่น กรณีศึกษาที่ 6, 8 และ 13 ซึ่งสามีและครอบครัวคอยให้ความช่วยเหลือ เข้าใจและให้กำลังใจเป็นอย่างดี ทำให้สามารถมีชีวิตที่เป็นสุขขึ้นได้

5. อุปสรรคและปัญหาในการดำเนินคดี ผู้ถูกกระทำมักประสบปัญหาในการดำเนินคดี ยกตัวอย่างเช่น การที่พนักงานตำรวจไม่รับแจ้งความร้องทุกข์ กรณีศึกษาบางรายมีความสงสัยว่าเจ้าหน้าที่รับสินบนจากผู้กระทำผิด และเห็นว่าได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม ในกรณีศึกษาที่ 13 เจ้าหน้าที่เรียกเข้าพูดคุยและข่มขู่ว่าจะดำเนินคดีไปเพื่ออะไร หลักฐานไม่เพียงพอ อาจจะถูกฟ้องกลับฐานแจ้งความเท็จหรือฟ้องกลับฐานทำร้ายร่างกาย (กรณีศึกษามีการต่อสู้ป้องกันตัว) และต้องไปอยู่ในเรือนจำ เป็นต้น กรณีศึกษาที่ 13 ต้องเปลี่ยนพนักงานอัยการถึง 3 คน เพื่อให้มั่นใจในการดำเนินคดี นอกจากนี้ในระหว่างการดำเนินคดี เหลือผู้ถูกกระทำมักถูกซักถามด้วยคำถามอันสร้างความอับอาย เช่น กรณีศึกษาที่ 8 ถูกซักถามจากทนายความของจำเลยในเรื่องเพศซึ่งสร้างความอับอายแก่กรณีศึกษา จึงรู้สึกอึดอัดเหมือนถูกกระทำซ้ำเติม เป็นต้น

การตัดสินใจในการดำเนินคดีของกรณีศึกษาเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะต้นทุนที่เหยื่อได้รับจากสังคมมีมาก เช่น ผู้ถูกกระทำเป็นเด็ก หรือเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของผู้กระทำผิด เมื่อตัดสินใจเปิดเผยความจริงจึงมักไม่ได้รับความเชื่อถือ ถูกสังคมกล่าวหาว่าเป็นคนหลอกลวง ต้องการผลประโยชน์และเลือกที่จะเชื่อถือผู้กระทำผิดมากกว่าผู้ถูกกระทำ จึงทำให้เกิดอุปสรรคตั้งแต่เริ่มต้น ในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ผู้ถูกกระทำหลายรายที่มักรู้สึกท้อแท้กับสิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าว

ในคดีข่มขืนกระทำชำเราโดยส่วนใหญ่มักมีการขอประนีประนอมยอมความ เพราะกฎหมายยังคงเปิดโอกาสให้ทำได้ ผู้ถูกกระทำจึงมักได้รับการติดต่อขอเจรจาไกล่เกลี่ย พร้อมทั้งเสนอค่าเสียหายให้ ยกตัวอย่างเช่น กรณีศึกษาที่ 1 มีการประนีประนอมยอมความกับคู่กรณี โดยได้รับค่าเสียหายจำนวนหนึ่งซึ่งไม่เปิดเผย และกรณีศึกษาที่ 8 กล่าวว่าได้รับการติดต่อขอเจรจาไกล่เกลี่ยจากผู้กระทำผิดโดยระบุค่าเสียหาย 3,000 บาท

3. การสัมภาษณ์ผู้ต้องขังฐานข่มขืนกระทำชำเรา

จากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังฐานข่มขืนกระทำชำเราพบว่า ผู้ต้องขังทั้งหมดเป็นเพศชายและเป็นผู้ต้องขังที่ได้รับการพิพากษาถึงที่สุดแล้วจำนวน 10 ราย อีก 1 รายคดียังไม่ถึงที่สุดและอยู่ในระหว่างการฝากขังในเรือนจำ การกระทำผิดเป็นการกระทำต่อบุคคลที่รู้จักคุ้นเคยกันทั้งสิ้น เช่น หลาน คู่รัก เพื่อน เพื่อนร่วมงาน เป็นต้น ดังนั้นผู้กระทำผิดในเรื่องดังกล่าวจึงเป็นผู้มีเหตุมีผลในการตัดสินใจ (rational person) สอดคล้องกับทฤษฎีในการศึกษาครั้งนี้ ยกเว้นแต่ผู้ต้องขังบางรายที่อ้างว่า การกระทำผิดเกิดขึ้นจากภาวะขาดสติ มึนเมาเนื่องจากดื่มสุรา ทำให้ขาดเหตุผลในการตัดสินใจ

ช่วงอายุของผู้ต้องขังมีอายุตั้งแต่ 17 – 48 ปี จะเห็นได้ว่าผู้ต้องขังในข้อหาข่มขืนมีทั้งที่เป็นวัยรุ่นและผู้ใหญ่ ส่วนอายุผู้ถูกกระทำซึ่งเป็นคู่กรณีของผู้ต้องขัง มีอายุตั้งแต่ 13 – 25 ปี ถือว่าผู้ถูกกระทำอยู่ในช่วงอายุตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ สำหรับระดับการศึกษาของผู้ต้องขังอยู่ในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 – มัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้ต้องขังบางรายที่การศึกษาไม่สูงนักแต่พอมีความรู้และอ่านออกเขียนได้ สำหรับบางรายจากการพูดคุย ในบทสนทนาได้โต้ตอบอย่างมีเหตุมีผล และการตอบคำถามมีลักษณะของผู้มีความรู้ดี จึงถือได้ว่าผู้ต้องขังเป็นบุคคลที่มีความรู้และมีการศึกษาดีพอสมควร

ผู้ต้องขังแต่มีรายได้ประมาณ เดือนละตั้งแต่ 1,000 – 10,000 บาท มีการประกอบอาชีพโดยส่วนใหญ่เป็นลูกจ้าง รายวันและรายเดือน เช่น เป็นลูกจ้างบริษัทรถประจำทาง ช่างทาสี นักดนตรี ลูกจ้างร้านซ่อมรถยนต์ พนักงานรักษาความปลอดภัย รับจ้างทำนาทำไร่ เป็นต้น

ประวัติพฤติกรรมส่วนตัวของผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ต้องขังทุกรายไม่มีประวัติการรักษาตัวทางจิตในโรงพยาบาล มีพฤติกรรมการดื่มสุร่าจำนวน 10 ราย ไม่ดื่ม 1 ราย และมีจำนวน 4 รายที่อ้างว่าได้ดื่มก่อนกระทำความผิดและเป็นเหตุของการกระทำ ผู้ต้องขังที่มีประวัติเสพยาเสพติดมีจำนวน 3 ราย ที่เหลือจำนวน 8 รายไม่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด สำหรับพฤติกรรมการเสพยาเสพติดก่อนการกระทำความผิด ผู้ต้องขังทั้งหมด 11 รายให้ข้อมูลว่าไม่ได้เสพติดดังกล่าวก่อนการกระทำความผิดแต่อย่างใด รายละเอียดอยู่ในตารางที่ ค. 2 ภาคผนวก ค.

การวิเคราะห์ปัจจัยเรื่องการบังคับใช้กฎหมายต่อการตัดสินใจของผู้ต้องขังฐานข่มขืนพบว่า ณ ระดับการตัดสินใจของผู้ต้องขังก่อนลงมือกระทำความผิด ผู้ต้องขังเห็นว่าตนเองจะไม่ถูกจับกุมและถูกลงโทษ เพราะมั่นใจว่าผู้ถูกกระทำไม่เข้าแจ้งความร้องทุกข์อย่างแน่นอน เช่น กรณีศึกษาที่ 11 คู่กรณีเป็นคู่รักของผู้ต้องขัง ให้ข้อมูลว่าตนเชื่อว่าผู้คู่กรณีไม่มีทางแจ้งความร้องทุกข์ หรือหากแจ้งความก็สามารถขอเจรจาไกล่เกลี่ยเสียค่าเสียหายให้ หรือเสนอให้มีการสมรสได้

เรื่องของบทลงโทษ พบว่า ผู้ต้องขังหลายรายที่ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับอัตราโทษจากการกระทำ ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา แต่หากทราบว่าโทษมีความรุนแรงมาก ผู้ต้องขังก็จะไม่กระทำ ความผิด เพราะรู้สึกเกรงกลัวต่ออาญาแผ่นดิน แต่เมื่อถูกจับกุมและลงโทษแล้ว ผู้ต้องขังทุกราย รู้สึกเซ็ดหลาบและเห็นว่าผลกระทบที่ได้รับนั้นไม่คุ้มกับการกระทำความผิด โดยอัตราโทษที่ ผู้ต้องขังได้รับ ได้แก่ การจำคุกเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 8 – 25 ปี ซึ่งโทษที่ได้รับดังกล่าวโดยส่วนใหญ่ ได้รับการลดหย่อนโทษตามกฎหมายแล้ว เนื่องจากผู้ต้องขังให้การสารภาพอันเป็นประโยชน์ในการ ดำเนินคดี และในผู้ต้องขังบางราย ได้แก่ กรณีศึกษาที่ 11 นอกจากได้รับการลดหย่อนโทษจาก ศาลแล้วยังได้รับการลดหย่อนโทษจากทางเรือนจำอีก เนื่องจากเป็นนักโทษชั้นเยี่ยม

เรื่องการดำเนินคดีในชั้นศาล พบว่า ผู้ต้องขังได้รับการพิพากษาสิ้นสุดที่ศาลชั้นต้น 9 ราย อีก 1 ราย สิ้นสุดที่ชั้นอุทธรณ์ ใช้ระยะเวลาในการดำเนินคดีทั้งหมด ประมาณตั้งแต่ 2 เดือน – 2 ปี โดยส่วนใหญ่ก่อนการพิจารณาในชั้นศาลฝ่ายผู้ต้องขังได้ทำการติดต่อขอเจรจาไกล่เกลี่ยกับ คู่กรณีจำนวน 9 รายโดยเสนอค่าเสียหายหรือได้รับการเรียกร้องค่าเสียหายจำนวนตั้งแต่ 70,000 – 200,000 บาท แต่การเจรจาไม่เป็นผลเนื่องจากฝ่ายผู้เสียหายไม่ยอมรับหรือในบางกรณีผู้ต้องขังไม่ มีเงินจ่ายค่าเสียหาย เว้นแต่กรณีศึกษาที่ 9 ที่ประนีประนอมยอมความสำเร็จ โดยจ่ายค่าเสียหาย ให้แก่ผู้เสียหายไป 135,000 บาท แต่เนื่องจากเป็นการกระทำความผิดฐานโทรมหญิงจึงไม่สามารถ ยอมความกันได้ ถึงแม้ผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์แล้วแต่พนักงานอัยการยังคงเป็นโจทก์ยื่นคำร้อง ขอให้ลงโทษผู้ต้องขังอยู่

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดี พบว่า ผู้ต้องขังบางราย ได้แก่กรณีศึกษาที่ 3 ไม่ มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายทั่วไปในการต่อสู้คดี เช่น ไม่ทราบว่าตนสามารถต่อสู้คดีไปยังศาล อุทธรณ์และศาลฎีกาได้ นอกจากนี้เกี่ยวกับประเด็นปัญหาในการดำเนินคดีพบว่า ผู้ต้องขังรายหนึ่ง ที่ให้ข้อมูลว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ และอ้างว่าเจ้าหน้าที่ได้เรียก รับสินบน ส่วนผู้ต้องขังรายอื่นก็ไม่พบปัญหาหรืออุปสรรคใดๆ ในเรื่องดังกล่าวรายละเอียดยังข้อมูลดู จากตารางที่ 3 ภาคผนวก ค.

4. การวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ต้องขังฐานข่มขืนกระทำชำเรา

1. ผลกระทบทางกายภาพ ผู้ต้องขังต้องสูญเสียอิสรภาพในการดำเนินชีวิตจากการได้รับโทษจำคุก และได้รับผลกระทบจากสภาวะที่ลำบากในการต้องอยู่ในเรือนจำ เนื่องจากเรือนจำมีพื้นที่จำกัดสำหรับผู้ต้องขังแต่ปัจจุบันจำนวนผู้ต้องขังมีมากกว่าที่สามารถรองรับได้

2. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังไม่ได้มีต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีมากนัก เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล เช่น จัดหาทนายความให้ แต่ในบางรายมีต้นทุนเรื่องค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย เช่น กรณีศึกษาที่ 8 จ่ายค่าเสียหายไปเป็นจำนวน 135,000 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายอื่นๆ ก็มีไม่มาก ผู้ต้องขังทั้งหมดเกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสในการทำงานทั้งหมดเท่ากับรายได้ที่ควรจะได้รับคูณกับระยะเวลาที่ต้องจำคุก

3. ผลกระทบทางสังคม ผู้ต้องขังบางรายเมื่อได้รับคำพิพากษาของศาลให้ต้องโทษแล้ว ส่งผลให้ผู้ต้องขังถูกคู่สมรสหย่าร้างและไม่ให้ความช่วยเหลือใดๆ และยังต้องพลัดพรากจากบุคคลในครอบครัว บุตร พ่อ แม่ พี่น้อง

การต้องถูกจองจำในเรือนจำ ทำให้ผู้ต้องขังบางรายซึ่งเป็นผู้หารายได้เลี้ยงครอบครัวไม่สามารถดูแลครอบครัวได้ ทำให้สมาชิกในครอบครัวขาดรายได้ ไม่มีผู้เลี้ยงดู

ผลกระทบจากการถูกตัดสินว่าผิด ผู้ต้องขังบางรายได้รับการประณามจากชุมชนและสังคมบ้าง แต่ส่วนใหญ่มิได้รับผลกระทบอื่นใดอีก และบางส่วนได้รับการให้กำลังใจจากบุคคลรอบข้างเป็นอย่างดี

ผลกระทบเรื่องรายได้ในอนาคต เนื่องจากผู้ต้องขังต้องโทษในเรือนจำเป็นเวลานาน ทำให้เมื่อพ้นโทษกลับสู่สังคม โอกาสที่จะได้รับการยอมรับนั้นน้อยลง ส่งผลต่อโอกาสในการทำงานและการดำเนินชีวิตในอนาคต